ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5123 7/20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՇԱԲԱԹ 20 ՌԱՄԱԶԱՆ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5123

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌وولك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրուածք պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոքրայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Քահանայական շահատակութեան բոլորովին անտիպ մէկ տեսակը պարզուեր է այս օրերս Բանկալթիի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ, առիթ տալով գայթակղութեան մը՝ որ իբր գայթակղութիւն նուազ արհամարհելիներէն չէ՛ ապահովաբար։

Քահանայ մը՝ որ Բերայի ընտանեկան շրջանակներուն մէջ շատ ծանօթ է իբր հարուստ, եւ որուն տոկոսով փոխատուութիւններն ալ ինքնին բաւական մեծ համբաւ մը հանած են, մինչեւ զինքը քոնսոլիտցի տիտղոսին արժանացնելու աստիճան, նոյն օրը, պատարագի միջոցին, յանկարծ ժողովուրդին կը դառնայ, եւ հետեւեալ քարոզով կը սկսի «հոգեւորապէս մխիթարել!!» հաւատացեալներու բազմութիւնը.—«Ես 45 տարուան քահանայ եմ, շնորհակալ եմ որ Ս. Պատրիարքը իմ արժանիքս գնահատելով ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւն տուաւ ինծի. բայց ի՞նչ ըսեմ մեր քահանաներուն որ այսօր երբ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանեմ, այս հին ու մին պատառած զգեստն ու սաղաւարտը տուած են ինծի պէս քահանայի մը որ 45 տարի ծառայած եմ եկեղեցւոյս։ Իմ ժողովուրդէս բարեպաշտ անձ մը զգեստ եւ սաղաւարտ շինած է ինծի համար, բայց ան ալ չի տրրուիր ինծի, եւ ես այսօր հին զգեստով կը պատարագեմ։ Կը խնդրեմ որ ձեր տուներէն աղէկ տեսակ կերպասներ բերէք, որպէս զի զգեստ շինել տամ...»— Քահանան կրնար աւելցնել տակաւին.— «Ես ալ փոխարէն հարիւրին 50 տոկոսով դրամ փոխ կուտամ ձեզի», թէեւ չէ աւելցուցեր։ Միայն, այն յատկանշական քարոզին աւարտումէն վերջ, քղանցքը վեր առնելով, իր ճերմակեղէններուն մաքրութիւնը կամ աղտոտութիւնը ցոյց տուեր է հաւատացեալ ժողովուրդին՝ որուն ստուարագոյն մասը կիներէ եւ դեռատի աղջիկներէ բաղկացած է եղեր։ Ականատեսներ տակաւին կ'աւելցնեն թէ Տէրպապան՝ այդ դիւցազնական գործողութենէն վերջ, «բարկութեամբ եւ սրտմտութեամբ դարձեր է Խորանին՝ Ս. Խորհուրդը կատարելու համար», անշուշտ բերնին մէջ ծամծմելով կարգ մը խօսքեր, որոնք կրնային ո՛ եւ է առնչութիւն չունենալ աղօթքի հետ։

Իրողութիւնը աս է իր մերկութեան մէջ, եւ կարծեմ պատճառ մը չունիք տարակուսելու թէ ատոր երեսէն ծագող գայթակղութիւն մը տեսակին մէջ պզտիկ բան մը չի կրնար ըլլալ։

Արդ, այս տեսակ իրողութենէ մը հետեւութիւններ հանել՝ կարծեմ բոլորովին աւելորդ է։ Նմանօրինակ առիթներու մէջ քանի՜ անգամներ ըսուած է թէ այդ կարգի գայթակղութիւններ պատուաբեր բաներ չեն մեր կղերին համար, թէ ժողովուրդը եկեղեցիէն պաղեցնելու բնոյթը ունեցող բաներ են ատոնք, թէ յաճախ միակ եկեղեցականի մը դատապարտելի վարմունքը բովանդակ կղերին պատիւն ու արժանաւորութիւնը կը խախտէ, եւ թէ վերջապէս ուրիշ ամէն մարդէ աւելի մեր կղերին կարգ մը անդամներն են որ եկեղեցւոյն ուղղակի թշնամիները կը հանդիսանան՝ իրենց աւելի կամ նուազ նշանակելի շահատակութիւններով։

Նոյնչափ եւ աւելի աւելորդ է ելլել վերոյիշեալ շնորհունակին ըսել թէ բրածը չի վայլեր, թէ պատարագիչի մը հագուստներուն աւելի կամ նուազ հին ըլլալը երբեք բան մը չի պակսեցներ Պատարագի Խորհուրդին վսեմութենէն, նուիրականութենէն, թէ եկեղեցին չիքութեան, պերճանքի վայր ըլլալէ աւելի խոնարհութեան, պարզութեան վայր մըն է, եւ թէ վերջապէս մազն ու մօրուքը ճերմկած քահանայ մը մանաւանդ, պէտք չէ երբեք խորանին առջեւ կամ քովը՝ ինքզինքը հանենցնելու փափաքներ տածէ։

Եթէ քահանաներն ալ չիքութեան հետամուտ ըլլան, ո՞ւր պիտի երթայ ծայրը։ Ուրիշ եկեղեցիներու, մասնաւորաբար գաւառային եկեղեցիներու մէջ, յաճախ քահանան ամբողջ կեանքին մէջ միակ զգեստի մը երեսը կը տեսնէ, զգեստ մը՝ որ թէ՛ տունի, թէ դուրսի, թէ եկեղեցւոյ եւ թէ պաշտամունքի։ Ի՞նչ կրնայ ընել երբ համայնքը աղքատ է, երբ եկեղեցին չի կրնար մասնաւոր հագուստ շինել պատարագի համար։ Եւ սակայն, այդ համայնքներուն մէջ մարդիկ նուազ հաւատացեալ, նուազ եկեղեցասէր չեն. ընդհակառակը։ Ոչ ալ պատարագի սրբութենէն բան մը կը կորսուի, պատարագի յատուկ զգեստ չգտնուելուն պատճառաւ։ Արմաշ գտնուած միջոցիս, կարգ մը հայ Լազեր ուխտի եկած էին իրենց քահանաներուն հետ։ Այս վերջիններն ալ անոնց պէս ապա փօթուր եւ սալթա կը կրէին պարզ վերարկուի մը տակ, մէջքերնուն Լազերու աւանդական կաշի գօտին անցուցած։ Ինծի ըսին այն ատեն թէ քահանան նոյն այդ տարազով կը կատարէ եկեղեցական ամէն խորհուրդ, նոյն այդ տարազով կը մասնակցի եկեղեցական ամէն խորհուրդի։ Այդ պարագան սակայն, հաւատքի սնանկութիւն մը առաջ բերելէ աւելի, ընդհակառակը ամրացուցած էր անոնց զգացումները՝ հանդէպ եկեղեցւոյն, հանդէպ կրօնքին։ Ամէնքն ալ, կին, երիկմարդ, տղայ, քահանայ, օրերով մարմարի վրայ պառկեցան Չարխափանին առջեւ, եւ հաւատաւոր եկած՝ հաւատաւոր մեկնեցան։

* * *

Բոլոր ատոնք չեմ ուզեր վերոյիշեալ չիքութեան հետամուտ շնորհունակին։ Ի՞նչ օգուտ պիտի ծագէր ատկէ։ Պարզ խորհրդածութիւններ են ատոնք՝ որոնք գրչիս ծայրը կուգան հիմա՝ այս քահանայական շահատակութեան առթիւ։ Եւ եթէ երբեք պէտք ըլլար տակաւին երկարել այդ խորհրդածութեանց շարքը, պիտի ըսէի թէ բոլոր այդ շահատակութեանց մասին գլխաւոր պատասխանատուն միշտ կրօնային իշխանութիւնն է որ այնչափ անըմբռնելի ներողամտութեամբ վարուած է միշտ այս կարգի յանցանքներու մասին։ Անպատիժ մնացած յանցանք մը միշտ կարապետը կ'ըլլայ ուրիշ յանցանքի մը։ Այնչափ անգամներ ըսինք ասիկա, եւ այնչա՜փ անգամներ իրողութիւնները ապացուցին թէ իրաւունք ունինք։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԽՂՃԱՄԻՏԸ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Ծերունի...։ Շա՛տ դժուար էր Մանուկ աղային համար զգալ թէ ա՛լ կը ծերանար։ Իր մանկութիւնը թարմ անցուցած, շա՛տ սիրուած էր իր բարերարէն որ չափէն աւելի վստահութիւն ունեցած էր երիտասարդ Մանուկին վրայ։

Հին օրերը միտքը կը բերէր Մանուկ աղան, իր փառքերը իր փայլուն վիճակը, իր շռայլութիւնները, իր կեանքին բոլոր ներսն ու դուրսը իր մտքին առջեւ կուգային, իր քաշուած կեանքի մայլներուն մէջ։ Ծերանալ շա՛տ դժուար էր իրեն համար. Ի՜նչու ա՛յնքան շուտ պիտի անցնէին իր օրերը, ի՜նչու զրկուած պիտի ըլլար իր հին պերճանքէն։ Ինչո՞ւ մանաւանդ իր բարերարը մեռած պիտի ըլլար, որուն բոլոր հաճոյքները գոհացնելով կրցած էր իր դիրքը շինել իր շրջանակին մէջ։

Այս ոլոր մոլոր մտածութիւններն ըմբռնելու համար քիչ մը անցեալը քրքրելու է։

Մանուկը գեղեցիկ երիտասարդ մըն էր. հրապուրելու ամէն յատկութիւն ունէր։ Հակառակ իր հօրը եւ մօրը կամքին, դպրոց չգնաց. իր երազն էր լաւ ատաղձագործ մը ըլլալ, աւելի ճիշդը՝ լաւ ատաղձավաճառի մը քով մտնել, ուր կը մտածէր թէ պիտի կրնար քիչ աշխատիլ եւ բարերարին տկար կողմերը շոյելով՝ անոր չափ ազդեցութիւն ձեռք բերել իրենց գործին մէջ գտնուող բոլոր մարդոց վրայ։

Բարերարը փառաւոր մարդ մըն էր, միշտ իր գործին գլուխը։ Հին մարդոց տարազը կը կրէր. նորերէն չէր ախորժեր. երկա՜յն վերարկու մը, փառաւոր մօրուք մը մինչեւ կուրծքերը, տեսնողները կարգաւոր պիտի կարծէին. բայց փորձառու, կարգաւորի չափ շատ բան գիտէր, վասն զի իբր քաղաքին երեւելիներէն, միշտ եկեղեցիի շրջանակին մէջ գտնուած էր։ Առաջնորդին խորհրդականն էր գրեթէ եւ շա՛տ անգամ բուն Առաջնորդը ինքն էր կարծես, այնքան կ'ազդէր իր դիրքովը ու խորհրդովը Առաջնորդին վրայ։ Առատաձեռն էր, դպրոցներուն համար կ'աշխատէր, այցելութիւններ կ'ընէր միշտ. իր նուէրները ամէնէն առատներն էին։

Այս էր պատճառը որ բարեգործ կ'ըսէին իրեն։ Այս մարդը, սակայն, կարգուած չէր. ամուրի կեանքը սիրելի էր իրեն։ Շա՛տ կը բամբասուէր իր ամուրիութեանը համար, թէեւ գայթակղեցուցիչ բան մը լսուած չէր իր մասին։ Այս մարդը իր գործին տէրն էր, ընդարձակ գործեր կ'ընէր ատաղձի վրայ. Պոլիս, Պոլսոյ շրջականները, նոյն իսկ մինչեւ Թիֆլիզ գացած էր։ Եւ որովհետեւ իր մրցակիցները կը շատնային, հետզհետէ իր գործին կեդրոնը քանի մը տեղ փոխեց, առանց խախտելու մասնաճիւղերը։ Կովկասի այցելութենէն յետոյ վճռապէս որոշեց Թիֆլիզ փոխադրուիլ եւ հոն անցընել իր կեանքին վերջը, որ սակայն շատ հեռի էր դեռ։

Կովկասի մէջ արագ արագ գործեց բարերարը, համակրանք եւ վարկ շահեցաւ անակնկալ կերպով։ Հո՛ն ալ ցոյց տուաւ իր բարեգործական ոգին ա՛յնքան զգալի եւ ապացուցուած իրողութիւններով որ բոլոր տեղացիք կ'ակնածէին իրմէ։ Իր եկեղեցասիրութիւնը մա՛նաւանդ զօր կը պահէր ու կը մշակէր, իր արեւելեան տարազին հետ, ամէնուն պատկառանք եւ հիացում կ'ազդէր։ Բարերարը այն նախանձելի եւ յաջող վիճակին մէջ՝ եօթանասունին մօտիկցած էր։

* * *

Մանուկը, բարերարին աչքը եւ քովը մտնելու համար, իր հրապուրիչ ձեւերուն միացուց եկեղեցասիրութիւնն ալ։ Միշտ ժամ կ'երթար եւ այնպիսի տեղ մը կը կենար որ բարերարի աչքին զարնէր։ Եւ որովհետեւ Մանուկ լաւ ձայն մը ունէր, ուզեց զայն ալ օգտակարապէս գործածել. շապիկ կը հագնէր կանոնաւոր կերպով, քիչ ժամանակի մէջ բոլորովին վարժուեցաւ եկեղեցական երգերու, կ'երգէր արձակ համարձակ։ Շապիկ հագնող տղաքներուն մէջ ա՛լ Մանուկը լսել կ'ուզէր ժողովուրդը։

Բարերարը, սակայն, իբր եկեղեցասէր, ամէնէն աւելի համակրեցաւ Մանուկին, մերթ ընդ մերթ իր մօտը կը կանչէր, կը խրատէր կը յորդորէր եւ նուէրներով կը վարձատրէր զանի։ Օր մը, բարերարը ինքնին որոշում մը տուաւ. ես կին, զաւակ չունիմ, ազգականներս, ծանօթներս մահուանս կը սպասեն որ բոլոր ունեցածիս տիրանան։ Գործս բաւական յաջող է. եթէ մեռնիմ՝ ժառանգորդներս ամէն բան փայ—բաժին պիտի ընեն. լաւ կ'ըլլայ որ սա Մանուկը ինծի որդեգրեմ, կամաց կամաց գործի կը վարժուի ձեռքիս տակ, իբր հարազատ զաւակ կը նայիմ իրեն եւ բոլոր ունեցածներս իրեն կը կտակեմ. լաւագոյն գործ մը ըրած կ'ըլլամ ասով։ Այս որոշումը տուաւ բարերարը, երբ արդէն Մանուկ իրեն դիմած էր այլ եւ այլ միջոցներով քովը մտնելու համար։

Բարերարին խնդը չափ չունէր։ Վերակենդանացած էր բոլորովին։ Ա՛լ տան զաւակ էր Մանուկը, որ ամէն միջոց կը գործածէր հաճելի ըլլալու եւ վստահութիւն գրաւելու համար։

Այնպէս եղաւ որ նոյն իսկ իր տարազն ալ փոխեց. Մանուկ ճիշդ բարերարին պէս կը հագուէր։

Կաղանդի առտու մըն էր, երբ արթնցաւ Մանուկ եւ իր սենեակի դրան առջեւ ծրար մը գտաւ, որուն մէջ խնամքով ծալլած էր ձեռք մը նոր զգեստ՝ջար եւ նման բարերարին հագածին։

Ուրախութենէն կը խենդենար տղան, որովհետեւ իր ծրագիրը յաջող ճամբու մը մէջ մտած՝ կը գործադրուէր արագ արագ։ Մանուկ հագաւ նոր զգեստը եւ անմիջապէս բարերարին գնաց՝ ձեռքը համբուրելով իր երախտագիտութիւնը յայտնելու։ Բարերարը գորովանքով ողջագուրեց իր որդեգիրը, փոխադարձաբար համբուրեց զանի աչքերէն եւ իր անկեղծութիւնը յայտնելու համար ըսաւ.— Ասկէ ետքը ինչ որ ունիմ քուկդ է. Մանուկ ուզածիդ պէս վայելէ. բայց մի՛ ըներ այնպիսի բաներ, որ կրնան որդեգրութիւնդ վտանգել, գործի վրայ եւ տան մէջ ամէն համարձակութիւն, ամէն մտերմութիւն ներելի է քեզի, բայց դուրսը, ո՛չ. պէտք է որ ինքզինքդ վարժեցնես կրկնակ կեանքի բոլոր պայմաններուն։

Մանուկին լեզուն բռնուած էր գրեթէ, բայց իր բոլոր ձեւերն ու շարժումները հաստատական էին եւ տրուած պատուէրներուն կատարեալ հնազանդութիւն ու համակերպութիւն կը յայտնէին։

Մինչեւ Կովկասի ճամբորդութիւնը ամէն բան յաջող գնաց. այսինքն՝ ճիշդ բարերարի ուզածին պէս։

Բայց երբ Կովկաս փոխադրուեցան, Մանուկ բոլորովին փոխուեցաւ. առաջուան պէս հլու, հնազանդ չէր. որովհետեւ տարիքը յառաջացած էր բաւական, աղուաբոյս մազերը սեւ սեւ առատացած էին, եւ բարերարին հետ մրցելու տենչով նոյն իսկ չէր ամչնար. սիրուն մօրուքով մը կը շրջանակուէր իր գեղեցիկ դէմքը։

Բարերարին ոյժերը կը սպառէին կամաց կամաց. բոլոր գործերը Մանուկին ձեռքը կը մնային. Թղթակցութիւնները, տրուած խորհուրդին համեմատ, եթէ գործին կուգար, կը խմբագրէր, հակառակ պարագային, իր ուզածին պէս։ Խեղճ բարերարը մօրուքը ձեռք տուած էր. շատ անգամ գործին չէր խառնուեր. իր կամքին հակառակ եղած բաներէն սաստիկ վիշտ կը զգար. Ի՛նչ ընէր սակայն, որդեգիրը իրենն էր. տարբեր կերպով չէ՛ր կրնար վարուիլ, համբերելու էր։ Քրիստոնէաբար «այս իմ խաչս է, պէտք է կրեմ», ըսելով, իբր թէ զինքը կը մխիթարէր։

Մանուկ հիմա ազդեցութեան տէր եղած էր. ո՛չ միայն բուն գործին մէջ իր ուզածին պէս կարգադրութիւններ կ'ընէր, այլ նաեւ իր զեղծումները իբր իրողութիւն ցուցնելու համար բարերարին անունը կուտար, եւ այսպիսիներուն չէր թողուր որ բարերարին տունը երթեւեկէին։

Մանուկ, սակայն, հակառակ իր անուան շուրջ տարածուող ծաւալող լուրերուն, որոնք ընդհանրապէս ստոյգ էին, աւելի կը շահատակէր եւ իր բախտը կը շինէր. որովհետեւ համոզուած էր որ բարերարին գործը չպիտի կրնար շարունակել անոր մահուանէն ետքը։ Անոր անունն ու բարեգործութիւնները անուրանալի էին, հետեւաբար անոր անունով գործողի մը դէմ ելլել՝ բարերարին դէմ ապերախտութեան արտայայտութիւն մը պիտի ըլլար, մանաւանդ գիտէին որ բարերարի անունով եղած գործերէն շատերը իրապէս անոր կեանքին հակառակ էին։

Այս տագնապալից ժամանակամիջոցին մէջ, երբ արդէն բարերարը ծերացած, ինքը՝ Մանուկն ալ քառասունը անց մարդ մը եղած էր։

Բոլոր գործերը, գործաւորները ուզածին պէ՛ս կը գործածէր, ուզածին պէս կ'առնէր կուտար, կ'արձանագրէր, կը գրպանէր ու կը գրպանէր։

Այս վիճակը շա՛տ չտեւեց, ու Մանուկի տգիտութեան երեսէն, ատաղձի գործերը սկսան մնալ, մանաւանդ երբ գործէ քաշուեցաւ բարերարը։ Կարծես հաշուեյարդարութիւն մըն էր Մանուկին ըրածը այդ վերջին տարիներուն մէջ, քան թէ գործի մարդուն պատուաբեր գործունէութիւնը։

* * *

Զառամութեան հետ տգիտութիւնը միացած ատեն, ամէնէն աղետաւոր յաւակնութիւնը կը ծնի։ Այսպէս եղած էր մեր Մանուկին համար. չքոտի վիճակէ մը յանկարծ բարեկեցիկ վիճակի մը բարձրանալ եւ այդ վիճակը պահելու համար մտքի եւ սրտի պէտք եղած պատրաստութիւններէն զուրկ՝ ապօրէն եւ բռնազբօսիկ միջոցներու դիմել, շատ դիւրին գործ մը չէ՛ր։ Ի զուր մնացած ու ծառայած էր բարերարին. անոր ձեռներէցութիւնը, անոր ճարպիկութիւնը ուսումնասիրելու տեղ, անոր ձեւերը ուսումնասիրած էր։ Բարերարը, ինչպէս ըսինք, եկեղեցասէր էր, պարզասէր էր, գրասէր էր. Մանուկ աղան ալ այդպէս կը ձեւացնէր։ Բարերարին տեղը յայտնի չըլլալու եւ իր եկեղեցասիրութիւնը ցուցնելու համար՝ այցելուներուն եկեղեցական պատմութենէն ափեղցփեղ երկար բաներ կը պատմէր. դպրոցներու վրայ կը ճառէր, առանց դպրոց մը տեսած ըլլալու, գիրք կը ժողովէր իր գրասիրութիւնը ցուցնելու համար. եւ որպէս զի այս ամէնուն վրայ աղ պղպեղ մը ըլլայ, երբ գիր իր անձնական օրագրութիւնը կը լեցնէր անիմանալի հայերէնով մը եւ ա՛յնքան զբաղած կը ցուցնէր ինքզինքը, որ միշտ կը տրտնջար օրերու կարճութենէն, կ'ըսէր թէ չէր հասներ իր օրագրական տեղեկութիւնները իրարու քով բերել եւ գիրք մը շինելու. որովհետեւ իր միակ բաղձանքն էր իր բարերարին կեանքը գրել, ինքն իրեն վերագրելով գրասենեակի յաջողութիւնները, գլխաւոր դէպքերը։

Այս երազուն եւ ուռուցիկ կեանքը շատ չտեւեց։ Մանուկ աղան որ բարերարին քաշուած ատենը խոշոր խոշոր զեղծումներ ըրած էր, իր գրպանը լեցնելու համար, նոյն իսկ ձեռք անցուցած էր շա՛տ մը աւանդներ, որոնց վրայ կը զուրգուրար բարերարը,— կերպով մը աննշմարելի մնացին։ Իրեն հետ մօտէն յարաբերութիւն ունեցողներ եւ իր ստորակարգ պաշտօնակիցները միայն կռահած էին իրողութիւնը։ Ասոնք, սակայն, չէին յանդգներ բարերարին զգացնելու իրենց գիտցածները, որովհետեւ Մանուկ աղան միշտ թոյլ չէր տար անոնց որ բարերարը ձանձրացնէին եւ երբ հասկնար թէ իր մասին գանգատած էին եւ կամ դուրսէն կը շաղախօսէին, անոնց ամէնուն ալ կը խրտնար, ստորակարգները կը պատժէր կամ գործէն կը հանէր, իսկ դուրսէն եղողներուն մասին իր արբանեակներով հազար ու մէկ զրպարտութիւններ կը տարածէր։

Եւ այս ամէնուն վրայ կը սպասէր որ բարերարը իր կտակը ընէր Մանուկ աղային վրայ։ Այս գաղտնիքը, որ միայն բարերարը ինքը գիտէր, օր մը թուլնալով Մանուկի կամչոտ ծամծռումներուն առջեւ՝ մօրուքը ձեռք տուաւ։ Մանուկը անխիղճօրէն, կը սպասէր բարերարի կտակին, բայց անոր յանկարծական մահը տեսաւ։

Շանթահարուած էր կարծես խեղճ Մանուկը, ի՛նչ ընէր օտար երկրին մէջ։ Բարերարէն ակնածողնե՛ր ա՛լ արձակ համարձակ կ'ամբաստանէին Մանուկը։ միւս կողմէն բարերարին բուն ժառանգորդները չուշացան Կովկաս վազելու եւ տիրանալու անհագին ժառանգութեան մը։

Բարերարը ատեն չէ՛ր ունեցած իր կտակը կարգադրելու՝ Մանուկին նպաստաւոր կերպով. ո՛վ գիտէր, ի՛նչ էր պատճառը. այսու ամենայնիւ ո՛ր եւ է կտակ ալ չեղաւ բարերարի թուղթերուն մէջէն. բայց ժառանգորդները կրցան իրենց իրաւունքին տիրանալ, գործը ձեռք անցընել։ Մանուկ աղան ստիպուեցաւ խոյս տալ եւ տուն մը առանձնանալ, ո՛ւր արդէն կը յաճախէր բարերարին կենդանութեանը։ Այս տունը կը բամբասուէր հիմա, հակառակ իր երբեմնի պարկեշտ համբաւին։

* * *

(Շարունակելի)

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՆԱԹՈԼԻԱ ԳՈԼԷՃԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Անաթոլիա Գոլէճի նկատմամբ վերջերս մասնաւոր ուշադրութիւն մը դարձած է, եւ ասիկա զիպուածի մը արդիւնք չէ։ Արեւելքի 5102 թիւին մէջ Սրգօս իր մատը ուղղակի վէրքին վրայ դրած էր, առանց այլեւայլի։

Կար ժամանակ մը որ Անաթոլիա Գոլէճը իր միջազգային կրթարանի մը դիրքովը՝ օգտակար եւ արդիւնաւոր աշակերտներ ընծայած էր, որոնց համբաւը աւելի հեռուները կրկնակ արձագանգներ ունեցաւ. բայց ատոնք պատմութեան կը վերաբերին հիմա։ Ներկային մէջ ալ այնպիսի շրջանաւարտներ կու տայ՝ որոնցմէ ոմանց գոյութիւնը կը կարմրցնէ վկայականը ստորագրողներուն երեսները։ Այս հակադրութեանը շարժառիթը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ միսիոնարութեան ազդեցութիւնը՝ զոր որչափ տկարանայ բողոքական հասարակութեան վրայէն՝ այնչափ կ'աւելնայ ուղղակի այժմ իրենց տրամադրութեան տակ գտնուած գոլէճին մէջ։

Մեր մէջ թերահաւատութիւնը գոյութիւն չունէր, բայց երբ միսիոնարներ եկան, անոնք կրօնքի շահա՛գիտութիւնը սկսան։ Բերին կրօնքի ամէնէն ցա՛մաք մէկ յարանուանութիւնը՝ Արեւելցիներուն ջերմեռանդ սրտին մէջ անապատներ կանգնելու համար։

Երբ Գոլէճի ղեկը սոսկ միսիոնարութեան ձեռքն է, դժուար չէ մտաբերել թէ ի՛նչեր տեղի կ'ունենան հոն՝ իրենց թագուն նպատակը գործադրելու դիտումով։

Ի՞նչ կ'ուսուցուի հոն, այն ամէնը որ գոլէճի մը յատուկ է, բայց այսօր, միսիոնարութիւնը տարբեր բան մըն ալ կը պահանջէ. ա՛յն է, գիտական դասերն ալ Ս. Գիրքով համեմել։ Գէշ բան չէ աս, եթէ անիկա հակազդեցութիւն չունենար՝ աշակերտը բոլորովին տոգորել վերացականութեամբ մը։ Միսիոնարութիւնը՝ առիթներու եւ ազնիւ ձգտումներու յարմար շահագործումով մը՝ այնպիսի պարագաներ ստեղծած է Գոլէճին մէջ որ աշակերտ մը եթէ համբերութիւն ունի, կրնայ կիրակի օր առաւօտէն մինչեւ իրիկուն կրօնական հաւաքումներու ներկայ գտնուիլ. իսկ շաբթո՞ւ մէջ, կը սիրուին այն աշակերտները որոնք պարապոյ ժամերու մէջ աղօթաժողովներ կը կազմակերպեն եւ կամ կը յաճախեն արդէն հաստատուածները։

Աղօթել, աղօթաժողովներ յաճախել ու միշտ պահանջուած քրիստոնէական վարքն ու բարքը գէթ ունենալ, ձեւացնել, սովորութիւն մը եւ անհրաժեշտ պէտք մըն է Անաթոլիա Գոլէճի մէջ ուսանող ըլլալու համար այսօր։ Աշակերտ մը երբ գիտէ պահանջուած ձեւականութիւնը ձեռք առնել, շատ դիւրին է կարգէ կարգ ոստոստել եւ վկայական մը

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ԹՕԼ ՊՈՒՐԺԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Է

ՍԻՐԱՀԱՐԸ ԵՒ ՍԻՐՈՒՀԻՆ

—«Ո՛րն է այդ պատնէշը,» պատասխանեց Էլէն, որ քաջութիւն ունեցաւ վեր առնելու արտասուքներով արատաւորուած դէմքը։

—«Ուրիշ մարդու մը բացարձակ վըստահութիւնը,» պատասխանեց Արման յեղակարծօրէն։ «Ալֆրէտ հոս գալով, այդ տեղը նստելով, միայն իր նախանձոտութեան վրայ չխօսեցաւ, այնպիսի յարգանք մը, այնպիսի բարեկամութիւն մը ցոյց տուաւ որ ես կը կենամ քեզի նկարագրելէ զայն... Իմ վրաս կասկած ունէր եւ սրտաբաց դիմեց ինծի։ Ոչ մէկ գձձութիւն իր սրտին մէջ, ո՛չ մէկ դառնութիւն... Բայց զգացման ի՜նչ գեղեցկութիւն, ուղղամտութիւն, բարեկամական անկեղծութիւն ցոյց տուաւ։ Ո՛չ, Էլէն, չեմ կրնար ալ եւս խաբել այդ մարդը, շատ անարգած պիտի ըլլամ ինքզինքս...»

—«Է՛հ, ուրեմն, հապա ե՞ս,» գոչեց մանկամարդ կինը, ոտքի ելլելով իր կարգին։ Սիրահարին կողմէ ամուսնին նկատմամբ եղած դրուատականը բոլորովին վրդոված էր զինքը եւ բարկութիւնը հետզհետէ կը սաստկանար։ Միթէ ոտնակոխ չըրի՞ այդ ամէնը, մինչեւ քեզի հասնելու։ Կը կարծէ՞ք թէ ես ծնած եմ, խաբելու եւ ստելու համար։ Միթէ դուք վայրկեան մը իսկ վարանեցա՞ք խաբելու համար այդ պարկեշտ մարդը, վստահելի բարեկամը, երբ կը տենչայիք զիս... Բնաւ ամօթապարտ չեղաք ո՛չ ինծի եւ ո՛չ ալ ձեզի համար... Կ'արգիլեմ ձեզ՝ երդումնազանցութեան, բարեկամական նենգութեան մասին պատուոյ խօսք ընել. իրաւունք չունիք խօսելու, որովհետեւ ձեր վրայ կ'իյնայ բոլոր յանցանքը, կ'իմանա՞ք։ Դուք չէ՞ք ինծի թախանձողը, որպէս զի ձերը ըլլամ բոլորովին։ Պատասխանեցէք ձեր կարգին, այո՞ թէ ո՛չ։»

—«Ներողութիւն կը խնդրեմ,» պատասխանեց Արման։ «Իրողութիւնները ճշդե՛նք։ Սիրեցինք զիրար։ Դուք նորատի աղջիկ մը չէիք, կարծեմ։ Ես ալ պատանի մը չէի։ Սկսնակներ չէինք կեանքի մէջ. երկուքս ալ փորձառու անձեր էինք, այնպէ՞ս չէ։ Գիտակցութիւն ունէինք մեր ըրածին։ Պարտաւոր էի անել կացութեան մը չմտնել ձեզ։ Կենդանի հոգիի մը պէս չխօսեցա՞յ ձեզի։ Պարտաւոր էի չվրդովել ձեր հանդիստը։ Հիմա կը վրդովեմ զայն եւ ես կը քաշուիմ։ Գալով ի՛մ խղճիս, թոյլ տուէք ինծի՝ անոր միակ դատաւորը ըլլալու, ինծի յանձնարարած եւ արգիլած բաներու մասին։»

—«Իսկ վեց ամսուան մէջ,» պատասխանեց Էլէն, «ձեր խիղճը աւելի ճկո՞ւն պիտի ըլլայ։ Ո՛չ, տրամաբան ու անկեղծ եղէք։ Վայրկենական բաժանում մը չէ որ կը խնդրէք, այլ յարաբերութեանց խզում մը... գէթ յայտնեցէք զայն, եթէ կ'ուզէք որ յարգեն ձեզ։»

—«Այո՛», պատասխանեց Արման բըրտութեամբ, որ յուսահատած կը թուէր մանկամարդ կնոջ յեղակարծ ընդվզումէն, սովորաբար այնքան հեզահամբոյր։

—«Ըսել է, ինքզինքնիդ զերծ կը կարծէք ամէն պարտաւորութենէ՝ ինծի նկատմամբ...» շարունակեց Էլէն. «Կ'ուզէք այսպէս երեսի վրայ ձգել զիս, բոլորովին մինակ... կը մեկնիք, ու հինգ–վեց նամակներէ յետոյ ոչինչ... Սա աղուոր պարբերութիւնները առաջ կը բերէք. Գիտակցութիւնը ունէինք մեր ըրածին... Էլէն նորատի աղջիկ մը չէր... երկուքս ալ փորձառու անձեր էինք։— «Հետաքրքիր եմ», յարեց մանկամարդ կինը, ցաւագին հեգնութեամբ մը, որ յարաճուն զայրոյթէ մը առաջ կուգայ «գիտնալ թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէք ատով»։

—«Ի՞նչ հարկ,» ըսաւ Արման։

—«Կ'ուզեմ գիտնալ,» յարեց Էլէն ուժգնութեամբ, «իրաւունք ունիմ գէթ իմանալու թէ ի՛նչ կը խորհիք իմ վրաս»

—«Ինծի ըսել պիտի տաք այնպիսի խօսքեր, որոնց վրայ պիտի ցաւիք յետոյ,» պատասխանեց Արման. «բայց ձեր կարգին, պատասխանեցէք ինծի։ Միթէ կը կարծէ՞ք թէ անտեղեակ եմ ձեր կեանքին։»

—«Իմ կեա՞նքիս մի,» հարցուց Էլէն ապշութեան մատնուած, ինչ որ Արմանի կողմէ վերագրուեցաւ մանկամարդ կնոջ զգացած սարսափին, իր յեղակարծ յայտնութենէն առաջ եկած։

—«Իրողութիւններ կ'ուզէ՞ք», յարեց Արման բրտօրէն. «Պիտի տամ այդ ապացոյցը. մոռցեր էք ձեր յարաբերութիւնը Պ. տը Վարատի հետ։»

—«Ա՜հ,» գոչեց Էլէն. «անուանարկութիւն մըն է ասիկա... Պ. տը Վարա՛տ...» ու ճակտին տանելով ձեռքերը, ըսաւ մոլորագին. «ըսէ՛ք թէ չէք հաւատացած այդ խօսքին, կ'աղաչեմ... Սիրելիս, ըսէ՛ որ այդ գաղափարը չես ունեցա՛ծ իմ վրաս»։

—«Հաւատացած եմ», պատասխանեց Արման, սիրտը ամուր բռնած սիրուհիին այս կոչին առջեւ, անցեալին նկատմամբ զգացած չոր եւ չար նախանձին պատճառաւ, որ միշտ տառապեցուցած էր զինքը՝ իր բնաւորութեան մէկ տխուր անկանոնութեան պատճառաւ, երբ իր սիրուհին քով կը գտնուէր, թէեւ բնաւ չէր սիրեր զայն.

—«Եթէ հաւատացած էիք», ըսաւ Էլէն, զոր սրտաբեկ ըրած էր Արմանի վերջին պատասխանը, «ինչո՞ւ համար ինծի չխօսեցաք այդ մասին։ Եթէ այդ գաղափարը տիրապետած է ձեր մտքին մէջ, երբ ձեզի անձնատուր ըլլալ կը խնդրէիք ինէ, եւ եթէ կը նկատէիք որ նուազ պատասխանատուութիւն ունէիք ինծի հանդէպ՝ այդ պատճառաւ, ինչո՞ւ չյայտնեցիք ձեր տարակոյսը։ Միթէ վստա՞հ էի՞ք այդ մասին։ Ձեր աչքո՞վ տեսա՞ք... Չէ՞ր կրնար անըստոյգ ըլլալու հաւանականութիւնը ունենալ,—միակ հաւանականութիւն մը։ Բայց գիտէ՞ք թէ ոճիր մըն է կնոջ մը ամբողջ սիրտը գրաւել եւ իր սրտին վրայ պահել այդպիսի գաղափարներ։

—«Հէ՛,» պատասխանեց Արման, ուսերը ցնցելով «բոլորովին ծաղրելի պիտի համարէիք զիս, եթէ ձեր սիրահարը չըլլայի. եղայ, եւ անգամ մըն ալ կը կրկնեմ թէ, իրարու մեղադրելիք բաներ չունինք, ո՛չ ես ձեզի եւ ո՛չ ալ դուք ինծի։ Ձեր անցեալը ձեզի կը վերաբերի եւ իրաւունք չունիմ հաշիւ պահանջելու անոր մասին, եւ ոչ ալ ձեր ապագային նկատմամբ...։

(Շարունակելի)

ձեռք ձգել, հոգ չէ որ Մայրենի լեզուն եւ կամ պետական լեզուն շատ թերի ուսած ըլլայ։

Ահա՛ այսպէս Անաթոլիա Գոլէճին մէջ ուսանող մը կրօնական մոլեռանդ շրջափակին մէջ պիտի ուսնի, ինչ որ Գոլէճին դասընթացքն է։ Հիմա Վարդունի մը պիտի գոչէ. «ստիպում չկայ» «կրօնքի խտրութիւն չկայ» եւ այլն, այս՛ չկայ, բայց եւ այնպէս միսիոնարին մէկ նայուածքը կը բաւէ։ Այս պարագաներուն տակ պատրաստուող մտքեր ինչ հոգեբանական փոփոխութիւններ կ'ունենան, ինչ նկարագիր կրնան ունենալ, դժուար չէ գուշակել։ Վերացականութիւն, կեղծիք, կամքի անհաստատութիւն առաջին ձիրքերը պիտի ըլլան՝ որոնցմով եւ ոչ մէկ մարդկային ընկերութեան մէջ կարելի է դիրք գրաւել։

Քանի որ չունինք գոլէճի նման դըպրոց մը՝ որով մեր զաւակներուն բարձր դաստիարակութիւն մը կարենանք տալ, եւ կ'ուզենք միսիոնարին այս ազդեցութիւնը չեզոքացնել, պէտք է ծնողք ողջմտութիւնը ունենան աւելի բարձրացնելու ազգ. դպրոցներու մակարդակը եւ ի հարկին իրենց զաւակները յանձնելու օտարին կրթութեան, մի միայն 2-3 տարուան համար, եւ կամ ինչպէս Արգոս կ'ըսէ. «պէտք է սպասել որ մեր զաւակները շրջանաւարտ ըլլան մեր թաղային դպրոցէն եւ ապա յանձնել օտարին» որուն կրթութեան եղանակն յայտնի է։

Խօսքս մասնաւորելով Մարզուանի վրայ, այսինքն դպրոցներու քաղաքին՝ մանաւանդ Ս. Սահակեան դպրցին վրայ, որ ոչ նուազ նախանձելի դիրքի մը մէջ կը գտնուի այսօր, Արեւելքի ուշիմ յօդուածագրերէն ոմանք չնչտելով խօսեցան Զարխափան Ս. Աստուածածնայ վանքը Դպրեվանքի վերածելու մասին։

Ս. Աստուածածնայ վանքին տարեկան հասոյթը 130-140 օսմ. ոսկին չանցնիր, 4/500 ոսկին ենթադրական գումարներ են։ 120-140 ոսկիով ելլել դպրեվանք մը հաստատելու խորհուրդ տալ, անիրականալի գործի մը ձեռնարկել է։ Ուրիշ բան մը կրնայ ընել Մարզուանցին, դպրեվանք մը հաստատելու չափ օգտակար։ Քանի որ Մարզուանի Ս. Սահակեան վարժարանը ընդարձակ շէնք մը, լաւ կառավարող Հոգաբարձութիւն մը եւ ուսուցչական կարող խումբ մը ունի, լաւ չըլլա՞ր վանքի հասոյթն ալ բարդել դպրոցի 550 ոսկի տարեկան պիւտճէին վրայ, որով շուրջ 700 օսմ. ոսկիի պիւտճէով մը բազմացնել ուսուցիչներու թիւը եւ բարձրացնել դասընթացքին մակարդակը, բարձրագոյն դպրոցի մը վերածելով զայն։

Այսօր լուսաւորչական ծնողքներու 200-250 զաւակները կաթոլիկ մասէօրներու եւ վարդապետներու դպրոցները, իսկ 100-150 զաւակներն ալ բողոքական դպրոցներ կը յաճախեն։ Ասոնք ալ պէտք է քաշել բուն իսկ իրենց կրօնապատկան վարժարանը։ Ասով երկու կարեւոր գործ տեսած կ'ըլլանք. նախ՝ մեր մանուկ սրտերն ու մտքերը կաթոլիկ կամ բողոքական ոտնձգութենէ կ'ազատենք, երկրորդ՝ վարժարանին դասընթացքը բարձրացնելով՝ միսիոնարին գոլէճին ալ պէտքը մասամբ մը մեղմացուցած կ'ըլլանք մերայնոց համար։

Վ.
Մարզուան

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Երեսփ. Ժողովին մէջ.— Զանազան հարցումներ.— Կառավարութեան յայտարարութիւնը.— Լորտերու Ժողովին մէջ։

Լոնտոն, 16 դեկտ.— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին այս իրիկուան նիստին մէջ ազատական կուսակցութենէն Պ. Շուան խօսեցաւ այն Սպիտակ Տետրակին վրայ զոր կառավարութիւնը Ժողովին ցերեկուան նիստին ներկայացուց՝ պարզելով Վէնէզուէլայի, հետ յուլիս 23էն ի վեր կատարուած բանակցութիւնները, որոնց հետեւանքը եղաւ ներկայ կացութիւնը։ Պ. Շուան ըսաւ թէ այդ Սպիտակ Տետրակին մէջ նախարարութեան արարքը արդարացնող բան մը չկայ։ Ազատական երեսփոխանը յայտարարեց թէ բնաւ համամիտ չէ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ հաւաքական ձեռնարկին եւ թէ կը յուսար որ դաշինքը պիտի չփութար նոր պատերազմի ձեռնարկելու հարաւային Ափրիկէի պատերազմէն անմիջապէս ետքը։ Երեսփոխան Պ. Ֆիլիբս, որ եօթը տարի անցուցած է Վէնէզուէլայի մէջ, ըսաւ թէ անգլիական ու գերմանական հպատակներուն պահանջները գրեթէ 1,250,000 ոսկիի կը հասնին եւ թէ մաքսատուները երբ գրաւուին, երկու եւ նոյն իսկ երեք տարի պէտք պիտի ըլլայ այդ գումարը գանձելու համար մաքսային հասոյթներէն։ Ատենաբանը յարեց թէ անգլիական հպատակները 900,000 ոսկի կը պահանջեն եւ գերմանականները՝ 400,000՝ ամէնէն աւելի Վէնէզուէլեան պարտաթուղթերու կտրոններու քանի մը տարիէ ի վեր անվճար մնալէն։ Պ. Ֆիլիբս յարեց թէ ինչո՞ւ համար յարձակիլ Վէնէզուէլայի վրայ՝ կտրոնները չվճարած ըլլալուն համար։ Բոլոմպիա, Հոնտուրաս, Նիքարակուա եւ Կուաթէմալա ալ տարիներով չվճարեցին կտրոնները։ Անգլիոյ մէջ այդ երկիրներուն պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թիւը բաւական շատ է եւ անոնց առնելիքը Վէնէզուէլայէ պահանջուածէն խիստ աւելի։ Ինչո՞ւ համար Անգլիոյ կառավարութիւնը հարաւային Ամերիկայի այդ երկիրներուն դէմ պատերազմ չի հրատարակեր. վասն զի, յարեց Պ. Ֆիլիբս, Գերմանիա պահանջած է Անգլիայէն ոյժ տալ իր պահանջումներուն։ Արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպորն պատասխանելով մեղադրեց ազատական կուսակցութիւնը, ըսելով որ միշտ իրենց երկիրը կ'ամբաստանեն եւ կը հաւատան անմեղութեանը այն երկրին՝ որուն դէմ կը գործէ Անգլիա։ Ազատականները բողոքեցին այդ յայտարարութեան դէմ։ Լորտ Քրանպորն յարեց թէ ծաղրելի բան պիտի ըլլայ պատերազմ հրատարակել հարաւային Ամերիկայի բոլոր հանրապետութեանց դէմ։ Արտաքին գործոց խորհրդականը ըսաւ թէ տակաւին հրատարակելիք գրութիւններ կան, որոնք պիտի ապացուցանեն թէ անհրաժեշտ էր գործել Վէնէզուէլայի դէմ։ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը Անգլիոյ այդ ընթացքին մէջ որ եւ է թերացում չէ տեսած Մընրոէի վարդապետութեան նկատմամբ։ Այդ ընթացք մը անխուսափելի էր, նոյն իսկ հակառակ կառավարութեան բարեացակամութեանը, որով կ'ուզէր չեզիլ չափաւորութենէ։ Սըր Հէնրի Քէմպել Պէնըրմէն համամիտ չգտնուեցաւ արտաքին գործոց խորհրդականին յայտարարութիւններուն, ըսելով որ երկրին գործերը այդ ոգիով չէ որ պիտի վարուին։ Ազատական կուսակցապետը ըսելէ յետոյ թէ հրատարակուած Սպիտակ Տետրակը բացայայտ տեղեկութիւններ չի պարունակեր խնդրոյն վրայ յարեց.— «Այդ գործին մէջ Գերմանիոյ կապուեցանք։ Այդ համաձայնութիւնը ծաղրելի է մանաւանդ անոր համար որ հակառակ է մեր երկրին ճշմարիտ շահերուն։ Ամբողջ ազգը անհամբերութեամբ կը սպասէ Մ. Նահանգաց կողմէ ըլլալիք զեկոյցին։ Մեր պահանջումը այն տեսակ բան մըն է որ իրաւարարութեամբ կարգադրելու էր։» Նախարարապետ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ ընդդիմադիրներուն նպատակը աւելի կատարեալ տեղեկութիւններ ստանալ չէ, այլ նախարարութեան վարկը կոտրել։ Պ. Պալֆուր յարեց թէ ընդդիմադիրներու խօսքին նայելով, Վէնէզուէլա ամէն առաքինութիւն ունի. իսկ Անգլիա՝ բոլորովին յանցաւոր է։ Նախարարապետը ըսաւ թէ կառավարութիւնը, վէնէզուէլեան պարտաթուղթ ունեցողներու օգտին համար չէ միջամտած, այլ այն եղանակին համար որով Վէնէզուէլա քանի անգամներ թշնամանեց անգլիական տուները ու նաւերը, եւ բռնաբարեց ազգայնութեան իրաւունքները։ Ամէն անգամ որ Անգլիոյ կառավարութիւնը բողոքեց, Վէնէզուէլա հազիւ թէ հաճեցաւ պատասխանել։ Նախարարապետը յարեց թէ այդ տեսակ կացութիւն մը անընդունելի էր՝ Գերմանիոյ հետ դաշնակցութիւնը անհրաժեշտ էր, մինչեւ այն ատեն որ հաւաքաբար հետապնդուած նպատակը ձեռք բերուի։ Պ. Պալֆուր հարցումի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Իտալիա իր հաշւոյն մարտանաւեր կը ղրկէ Վէնէզուէլա եւ թէ Գերմանիոյ հետ եղածին պէս Հռոմի կառավարութեան հետ ալ համաձայնութիւն մը գոյացած չէ։ Ազատական ուրիշ երեսփոխաններ ալ քննադատեցին դաշինքին քաղաքականութիւնը։ Յետաձգման բանաձեւը միաձայնութեամբ մերժուեցաւ։

—Լորտերու Ժողովին մէջ ազատական կուսակցութեան պետ Լորտ Սբէնսէր ըսաւ թէ Խորհրդարանը իրաւունք ունի գանգատելու որ Վէնէզուէլայի կացութեան մասին տեղեկութիւն չի հաղորդուիր, մինչդեռ Գերմանիոյ մէջ բազմաթիւ պաշտօնաթուղթեր հաղորդուեցան Խորհրդարանին։ Լորտ Սբէնսէր ցաւ յայտնեց թէ արտաքին գործոց նախարարը, հացկերոյթի մը ատեն խօսուած ճառին մէջ, հեգնական լեզու մը գործածած է Վէնէզուէլայի նկատմամբ։ Արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն ըսաւ թէ Վէնէզուէլայի ներքին շփոթութեանց մասին հեգնական ակնարկութիւն մը ընելովը մեծ անպատշաճութիւն մը գործած չըլլար։ Նախարարը, պարզելէ յետոյ Վէնէզուէլայի խնդրոյն համար Երեսփ. Ժողովին ներկայացուած Սպիտակ Տետրակը, ըսաւ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը, իր դեկտ. 2ի վերջնագրին համար Վէնէզուէլայի պատասխանը ստանալէ ետքը, Մ. Նահանգաց կառավարութեան կողմէ առաջարկութիւն մը ստացաւ՝ իրաւարարութեան ենթարկելու Անգլիոյ բողոքները Վէնէզուէլայի դէմ։ Լորտ Լանստաուն յարեց.—«Առաջարկութիւնը կը տրամադրէ իրաւարարութեան ենթարկել այն խնդիրը թէ ինչ կերպով պիտի կարգադրուին հատուցման պահանջումները՝ Վէնէզուէլայի վերջին դէպքերուն ատեն անգլիական եւ գերմանական հպատակներուն կրած վնասին համար։ Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը հիմա կը քննէ այդ առաջարկութիւնը։ Զարմացած չեմ ըլլար, երբ յայտարարեմ թէ Խորհրդարանը շնորհակալ պիտի ըլլայ Քարաքասի Մ. Նահանգաց դեսպանին բարեկամական աջակցութեանը՝ Վէնէզուէլայի մէջ ձերբակալուած Անգլիացիներու արձակման առթիւ։ Կառավարութիւնը տեղեկութիւն մը չունի հաստատող լրագրական այն լուրը թէ կարգ մը շէնքեր ռմբակոծուած ըլլան։»

ԻՏԱԼԻԱ

Իտալիա, պահանջումներ Վենեզուէլայէն.— Խորհրդարանին մէջ.— Արտաքին գործոց նախարարին յայտարարութիւնը։

Բեռլին, 16 դեկ.— Բեռլինէր Ցայթունկ կը ծանուցանէ թէ Անգլիա ու Գերմանիա մէկ կողմէն եւ Իտալիա՝ միւս կողմէն, համաձայնութեան մը յանգած են, որով Իտալիա պիտի մասնակցի Վէնէզուէլայի դէմ կատարուած գործողութիւններուն եւ եւ անոր նաւերը պիտի աջակցին պաշարման։ Ուաշինկթընի իտալական դեսպանը, երէկ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց պաշտօնարանը գնաց՝ հասկնալու թէ Մ. Նահանգները ինչ ընթացքի պիտի հետեւին, երբ Իտալիա ալ բռնի զօրութեամբ ոյժ տայ՝ Վէնէզուէլայէն ըրած իր պահանջումներուն։

—Իտալիոյ Խորհրդարանին մէջ, երէկ, արտաքին գործոց նախարար Պ. Բրինէթթի, հարցումի մը պատասխանելով, պարզեց Իտալիոյ պահանջումներուն համար մինչեւ հիմա եղածները, պահանջումներ որոնց գումարը կը հասնի 2,800,000 Ֆր.ի։ Նախարարը յարեց.— «Երբ իմացայ Անգլիոյ ու Գերմանիոյ առաջադրած գործը, Լոնտոնի ու Պէրլինի դահլիճներուն դիմեցի՝ առաջարկելով որ մենք ալ մասնակցինք անոնց կողմէ ձեռք առնուելիք միջոցներուն, իրենց հպատակներուն պահանջումներուն համար որոնք մերիններուն համանման են։ Իտալիոյ կառավարութեան առաջարկութիւնը նպաստաւոր ընդունելութիւն գտաւ եւ երջանիկ եմ հաստատելու երկու կառավարութեանց բարեկամական ընթացքը մեզ նկատմամբ. նաեւ հաւատալու թէ իմ այս յայտարարութիւնս պիտի ապահովցնէ մեր հպատակները, որոնք Վէնէզուէլայի մէջ անգլիական ու գերմանական հպատակներէն ոչ նուազ պաշտպանութիւն մը պիտի վայելեն։» Պ. Բրինէթթի յարեց թէ Մ. Նահանգաց ընթացքը այդ պարագային բոլորովին արդարացի եւ քաղաքավարական եղած է։

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ

Իրաւարարութեան առաջարկութիւնը.— Թշնամութիւններ.— Կացութիւնը Քարաքասի մէջ.— Քասթրօ նախագահին մէկ նոր յայտարարութիւնը.— Կարծիքը Քարաքասի մէջ։

Բարիզ, 16 դեկտ.— Օրուան կարեւոր խնդիրն է Անգլիոյ Լորտերու Ժողովին եւ Երեսփ. Ժողովին մէջ կառավարութեան յայտարարութիւնը թէ Մ. Նահանգները տեղեկութեանց հաղորդած են Քասթրօ նախագահին մէկ առաջարկութիւնը՝ խնդիրը իրաւարարութեան ենթարկելու համար։ Հիմա խնդիրը այն է թէ Անգլիա ու Գերմանիա ինչ կերպով պիտի ընդունին այդ առաջարկութիւնը։ Լոնտոնի մէջ հակումը աւելի նպաստաւոր է, վասն զի բոլոր լրագիրները երկիւղ կը յայտնեն թէ Անգլիա մի՛ գուցէ Մ. Նահանգաց հետ աւրուի՝ Գերմանիոյ շահուն համար։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Անգլիա ընդունելու համար պայման դրեր է որ Վէնէզուէլա իր բարի կամեցողութեանը մասին նիւթական անմիջական գրաւական մը տայ եւ ընդունի քոնթրոլ մը իր մաքսատանց վրայ։ Պէրլինի մէջ, սակայն, որոշած են բացարձակապէս մերժել իրաւարարութիւնը, իբրեւ շատ ուշ մնացած, վասն զի գերման կառավարութիւնը այնպէս կը նկատէ թէ ատիկա Վէնէզուէլայի նոր պայմանաժամ մը տալ կը նշանակէ, ինչ որ արդէն շատ տրուած է։ Ինչ որ ալ ըլլայ Մ. Նահանգաց առաջարկութիւնը, Անգլիա ու Գերմանիա մէկ կողմէն եւ Քասթրօ նախագահը՝ միւս կողմէն կը շարունակեն իրենց ընթացքը։

Քարաքաս.—Անգլիացիները ցամաք ելան Սան-Ֆելիբէ, Կուայրայի մօտ եւ պատնէշներ շինեցին հոն։

—Գերմանական Բանթեր թնդանօթակիրը Մարաքայպօ գնաց՝ ամրոցները քանդելու եւ Միրանտա թնդանօթակիրը գրաւելու։

—Վէնէզուէլացիները կ'ըսեն թէ Բուէրթօ-Քապէլլօ ցամաք ելած անգլիական նաւային զինուորները իրենց հետ տարեր են ինչ որ գտեր են այն կղզիէն, ուր կը գտնուի Լիպերթատոր ամրոցը, մեծ զայրոյթ պատճառելով Վէնէզուէլացիներուն։ Անգլիացիները ամէն բան քանդելէ ետքը իրենց նաւերը վերադարձեր են։

—Բուէրթօ-Քապէլլոյի ռմբակոծման մասին առնուած նոր լուրերու նայելով, քանի մը կիներ ու տղաք եւ Գերման մը սպաննուեր են Անգլիացիներուն եւ Գերմանացիներուն ռումբերէն։ Այդ ռմբակոծման վրայ Քասթրօ նախագահը սա յայտարարութիւնը հրատարակեց.

«Նենգամիտ օտարականները նոր արարք մը ունեցան Բուէրթօ-Քապէլլոյի քաղաքին դէմ։ Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ միացած նաւատորմերուն կողմէ այդ նաւահանգիստին ռմբակոծումը, առանց նախապէս պատերազմի յայտարարութեան եւ առանց նախապէս լրացնելու այդ տեսակ բռնական միջոցներու գործադրութեան համար օրէնքին պահանջած ձեւակերպութիւնները, ոճիր մըն է ոչ միայն Վէնէզուէլայի կառավարութեան ու ժողովուրդին դէմ, այլ քաղաքակրթութեան ընդհանուր սկզբունքներուն եւ այդ նաւահանգիստին մէջ ստացուածքներ ունեցող ազգերուն դէմ, որոնք իրաւունք ունէին սպասել, որպէս զի այդ կարգի պարագաներու մէջ անհրաժեշտ եղած ձեւակերպութիւնները լրացուին։ Այդ ձեւակերպութիւնները բոլորովին մէկ կողմ թողուեցան, քանի որ նոյն իսկ ժամանակ չթողուեցաւ կիները ու տղաքը ազատելու ռմբակոծման վտանգէն։ Ատիկա ո՛չ միայն վատութիւն մը, այլ թշնամանք մըն է բոլոր ազգերուն, այնպէս կը նկատեմ Վէնէզուէլայի հետապնդած քաղաքակրթութեան սկզբունքներուն եւ Վէնէզուէլան ազատողներու մեծաշուք ստուերներուն անունով, որոնք կը կանգնին իրենց գերեզմաններուն մէջ, վեհ ու անաչառ, այս հանդիսաւոր վայրկեանին բոլոր Վէնէզուէլացիներու սիրտին մէջ արթնցնելու երկրին սէրը։»

—Քասթրօ նախագահին այդ պատերազմասէր տրամադրութեանց համակարծիք չեն Քարաքասի բոլոր բնակիչները։ Նախարարական շրջանակներու մէջ կարծիքները տարբեր են։ Մ. Նահանգաց աջակցութեանը վստահելով հանդերձ՝ քանի մը նշանաւոր ու ազդեցիկ անձնաւորութիւններ կարգ մը հաշտարար լուծումներու կուսակից են։ Ոմանք կ'ուզեն որ Քասթրօ նախագահը հրաժարի եւ անոր յաջորդէ դեր-նախագահ Պ. Ահալա։ Առաջարկողներ ալ կան Խորհրդարանը գումարել՝ առժամեայ նախագահ մը ընտրելու եւ երկու կողմին համար գոհացուցիչ եղանակով կարգադրելու Անգլիոյ ու Գերմանիոյ հետ եղած վէճերը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Խորհրդարանը.— Նստաշրջանին փակումը.— Կրօնական միաբանութիւններ.— Ելմտացոյցը.— Հարցապնդումներ.— Մեծամասնութիւնը.— Կուսակցութիւններ։

Ֆրանսայի Խորհրդարանին նստաշրջանին փակումը սովորականէն առաջ տեղի ունեցաւ։ Խորհրդարանը ծերակուտական նոր ընտրութիւններէն ետքը պիտի գումարուի։ Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանին հաշուեցոյցը այնքան մեծ բան մը չի պարունակեր։ Ամենէն աւելի վիճաբանութեանց առարկայ եղաւ կրօն. միաբանութեանց խնդիրը, բայց ատոնց գոյութիւնը արտօնելու կամ մերժելու մասին մինչեւ հիմա որոշում մը չտրուեցաւ։ Այդ մասին կազմուած խորհրդարանական յանձնաժողովը նախ երկպառակութիւններ ունեցաւ գործելու եղանակին կարգ մը կէտերուն նկատմամբ, այդ կէտերը լուսաբանուեցան պետական Խորհուրդին մէկ որոշումովը, այդպէս բաւական ժամանակ անցաւ։ Տակաւին յայտնի չէ թէ կրօնական միաբանութիւններէն ո՞րքանը պիտի արտօնուին։ Գալով ելմտացոյցին, խորհրդարանական յանձնաժողովը դեռ ժամանակ չունեցաւ կատարելապէս զայն քննելու. այդ պատճառով կ'երեւայ թէ նախարարութիւնը յառաջիկայ տարի առժամեայ ելմտացոյցներ պիտի խնդրէ Խորհրդարանէն։ Ատոնց յունուարին ու փետրուարին վերաբերեալները արդէն քուէարկուած են, բայց յայտնի է թէ ատոնք բաւական պիտի չըլլան։ Նորընտիր երեսփոխաններուն ընտրական քննութիւնները դեռ աւարտած չեն։ Մինչեւ հիմա չէր եղած որ այդ գործողութիւնը վեց ամիսէն աւելի տեւէ. Նաեւ կան քանի մը երեսփոխաններ, որոնց ընտրութեանը համար մասնաւոր քննութիւն կը կատարուի։ Յայտնի չէ թէ Երեսփ. Ժողովը ինչ վճիռ պիտի տայ այդ մասին։ Ժողովին նիստերը գրաւեցին բազմաթիւ հարցապնդումներ, առանց գործնական արդիւնքներ ունենալու։ Մեծամասնութիւնը հաստատապէս որոշած է միահաղոյն քուէարկել ընդդիմադիրներու առաջարկութեանց եւ բանաձեւերուն դէմ. նաեւ թոյլ չտալ որ մեծամասնութեան մէջ պառակտումներ ըլլան։ Մեծամասնութեան մէջ կան խորհրդարանական ձեւակերպութեան շատ հմուտ ու ճարտար անձեր։ Պ. Մորէս, որ ընկերվարական կուսակցութիւնը կը վարէ, կ'աշխատի ինքզինքը նախարարութեան իբրեւ կուսակից ցոյց տալ, բայց ատոր փոխարէն կը պահանջէ որ իր կուսակցութիւնը գերակշիռ ազդեցութիւն մը ունենայ Երեսփ. Ժողովին որոշումներուն մէջ։ Այդ կերպով կ'ուզէ տիրապետող դիրք մը ունենալ մեծամասնութեան միւս խումբերուն հանդէպ, բայց մինչեւ հիմա իր կուսակցութեան համար օգտակար բան մը չէ կրցած ձեռք բերել։ Երեսփ. Ժողովին մէջ գերակշռութիւն ունեցող խումբը ամէնէն աւելի արմատական-ընկերվարականն է։ Ատոնց մէջ կան քաղաքական մարդեր որ խիստ ընդարձակ գաղափարներ ունին քաղաքական ու ընկերական բարենորոգումներու համար, բայց ամէնքն ալ փութկոտութիւն ցոյց չեն տար իրենց գաղափարներուն իրականացմանը, եւ անոնց մեծ մասը վարանած թէ պատրաստ են իրենց գաղափարները փոխադրել օրէնսդրական կրաւանին մէջ։ Քանի մը միջոցներ, որոնք գրիչի հարուածով մը կրնան ձեռք բերուիլ, օրինակի համար ազնուականութեան տիտղոսներու ջնջումը, առաջարկուեցան արմատական-ընկերվարական երեսփոխաններու կողմէ։ Կրնայ ըլլալ որ մեծամասնութիւն գտնեն, վասն զի շատերը փափաքող են այդ միջոցին գործադրութեանը։ Գալով բարենորոգմանց ընդարձակ ծրագրի մը գործադրութեանը, ատիկա այն տեսակ աշխատութիւն մը կը պահանջէ զոր յառաջացեալ կարծիք ունեցող երեսփոխաններէն շատերը տրամադիր չեն կատարել։ Անոնց ջատագոված ծրագիրը նորոգութիւնն է անոր՝ զոր 1870ի առաջուան վարչական դրութեան ատեն ծայրագոյն ձախակողմեանները կը պահանջէին։ Բայց հիմա այդ պահանջումները կ'ըլլան՝ գէթ այդ միտքով մեծադղորդ ցոյց մը ըրած ըլլալու համար Երեսփ. Ժողովին մէջ, բայց առանց յուսալու թէ գործնական արդիւնք մը կրնայ ձեռք բերուիլ։ Խորհրդարանին կողմէ ընտրուած մեծ յանձնաժողովները անշուշտ պիտի շօշափեն կարգ մը մեծ խնդիրներ, բայց շուտով լուծման պիտի չկրնան յանգիլ, վասն զի մեծամասնութեան խումբերը կատարելապէս կը տիրապետեն այդ յանձնաժողովներուն մէջ, չեն ուզած մեծ մասնակցութիւն մը ունենալ աջակողմի խումբերուն եւ չափաւոր հանրապետականներուն հետ։ Այս վերջիններս հիմա անշուշտ կը նկատուին հանրապետական մեծ կուսակցութենէն, արդէն Պ. Վալտէք-Ռուսոյի նախարարութեան օրով ընդդիմադիրներու հետ էին, եւ Պ. Քոմպի իշխանութեան կոչուելէն ի վեր աւելի յարած են ընդդիմադիրներուն։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Լեոն ԺԳ.ի մէկ կոնդակը.— Յանձնաժողով մը.— Ս. Գրոց ուսումնասիրութիւններ։

Այն կոնդակը՝ Վիճիլանթիա Սթուտիի-ֆուէ, որով Պապը վերջնականապէս կազմեց Ս. Գրոց ուսումնասիրութեան յանձնաժողովը, մեծ գոհունակութեամբ ընդունուեցաւ կաթոլիկ գիտուններու կողմէ։ Պապը ոչ միայն իր ամէնէն ժամանակակից ձեւին մէջ յանձնաժողով մը կը կազմէ, այլ ազատամտութիւն ցոյց կուտայ, որ եւ է արգելք չի յարուցաներ կաթոլիկ գիտուններու խուզարկութեանց դէմ Ս. Գրոց ուսումնասիրութեան ընդարձակ դաշտին մէջ, ուր այնքան դժուարութիւններ կան եւ ուր նկատողութեան պէտք է առնել նաեւ գիտութեան ու պատմութեան բազմաթիւ գիւտերը։ Քսան տարիէ ի վեր Ս. Գրոց ուսումնասիրութիւնները բաւական զարգացած են կաթոլիկ աշխարհին մէջ, որոնք չէին կրնար ետ կենալ, բողոքական գիտուններու մեկնողական յառաջդիմութեանց առջեւ։ Կաթոլիկները միեւնոյն հոսանքին հետեւեցան, արեւելեան հնութեանց ուսումնասիրութեան շրջանակը ընդարձակեցին, Ս. Գրքին հին բնագիրներուն դիմեցին եւ քիչ ատենէն կաթոլիկ դպրոցին մէջ գիտական նոյն գործունէութիւն մը ցոյց տրուեցաւ։ Ամէն ատենուան պէտքերուն պէս պահպանողականները եւ քննադատները հակառակեցան։ Լէոն ԺԳ. թէ՛ մէկը եւ թէ միւսը կը դատապարտէ։ 1893ին երբ քանի մը կաթոլիկ պրոֆէսէօրներ իբրեւ շատ յանդուգն ամբաստանուեցան, Լէոն ԺԳ. ուզեց միջամտել։ Բացարձակ եւ ուղղակի դատապարտութիւն մը յուսալի էր, բայց Պապը «Աստուածային Նախախնամութիւն» անունով կոնդակ մը հրատարակելով բաւականացաւ։ Անկէ ի վեր վէճերը չդադրեցան։ Պապին նոր կազմած կարտինալական այդ յանձնաժողովը, որուն իբրեւ խորհրդական պիտի մասնակցին բոլոր երկիրներու գիտուն արեւելագէտները եւ մեկնիչները, գլխաւոր պաշտօն պիտի ունենայ չափաւորել վէճերը եւ միջամտել կարգ մը կարեւոր պարագաներու մէջ։ Հաւատքի եւ բարքերու առթիւ Լէոն ԺԳ. Պապը, Եկեղեցիի միակ վերին իշխանութեան համար կը պահանջէ Ս. Գրոց մեկնութեան իրաւունքը, բայց կը յարէ թէ յանձնաժողովին առաջին գործը պիտի ըլլայ սահմանել թէ Ս. Գրոց մէջ ի՛նչ բան վերին իշխանութեան բացարձակ հեղինակութեանը կը պատկանի, թէ ի՛նչ բան անոր մեկնութեանը վերապահուած է, վերջապէս թէ որոնք կրնան ենթակայ ըլլալ մասնաւորներու ազատ դատողութեանը։ Այս վերջին շրջանակին մէջ գիտունները կրնան հետազօտութեան ընդարձակ նիւթեր գտնել, վասն զի Ս. Գիրքերու հեղինակներուն եւ Ծննդոց գիրքերու մեկնութեանց վերաբերեալ շատ մը խնդիրներ վարդապետականներէ աւելի գիտուններու ձեռնհասութեանը կը պատկանին։ Յանձնաժողովը կանոնաւոր նիստեր պիտի կազմէ. նաեւ պարբերաբար հրատարակութիւններ պիտի ընէ Ս. Գրոց վերաբերեալ դժուարութիւններու մասին։ Միանգամայն պիտի լուծէ այդ մասին իրեն ներկայացուած գիտական կասկածները։ Լէոն ԺԳ. Ս. Գրոց ուսումնասիրութիւնները դիւրացնելու համար, Վատիկանի մատենադարանին մէջ մասնաւոր ճիւղ մը յատկացուց որ մեկնութեան եւ Ս. Գրոց հնագիտութեան վերաբերեալ գիրքեր պիտի պարունակէ։ Պապը կաթոլիկ հեղինակներուն կը յանձնարարէ աջակցիլ այդ մատենադարանին զարգացմանը՝ ղրկելով իրենց գործերը Ս. Գրոց մասին։ Պապը այդ առիթէն կ'օգտուի յորդորել կղերները, որպէս զի մշակեն Ս. Գրոց մեկնութեան յարակից գիտութիւնները, մանաւանդ արեւելեան լեզուներ եւ Ս. Գրոց պատմութիւնը ու հնագիտութիւնը։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սեւամորթը ու սպիտակամորթը.— Տիկին Իւմպէրի ճարտարութիւններ.— Լուսնի մէջ ծանուցում.— Գնչու Ռիկօն։

Ծանօթ է թէ Ամերիկայի մէջ սեւամորթները սպիտակամորթներու քով նստելու անարժան կը նկատուին, եւ նոյն իսկ «գունաւոր մարդիկ»ուն համար մասնաւոր վակոններ կան։ Վերջերս Հաօքինս անունով սեւամորթ մը, «գունաւոր»ներու յատուկ վակոնի մը մէջ կը ճամբորդէր, երբ երկաթուղիի պաշտօնեաներէն մէկը տեսնելով որ խեղճ սեւամորթը բաւական թուխ չէր, զինքը ուզեց սպիտակամորթներու վակոնը անցնել։ Հաօքինս մերժողական պատասխան մը տալով, կառուղիղը զինքը ստիպեց վար իջնելու։ Սեւամորթը պաշտօնեային կողմէն սպիտակամորթ նկատուելէն ինքզինքը նախատուած համարելով, Ընկերութեան դէմ դատ բացաւ եւ 10,000 տոլար կը պահանջէ իբր վնասուց հատուցում։

—Այնպիսի ժամանակ մը, ուր Իւմպէր ընտանիքը իր վրայ նորէն խօսեցնել կուտայ, կարելի է պզտիկ պատմութիւն մը յիշատակել—որ անշուշտ վերջինը չէ—որ կ'ապացուցանէ թէ ինչ հանճարեղ կերպով այս հռչակաւոր խաբեբաները կը ջանային իրենց ազդեցութիւնը ու պատիւը բարձրացնել։ Թերէզ Իւմպէր Օբէրային մէջ տարեկան վարձքով օթեակ մը ունէր։ Բնականաբար իր Վիվ-դ'Օ կոչուածը անցուցած ամառնային ամիսներուն մէջ այս օթեակը պարապ կը մնար։ Ճարտար խաբեբայուհին ամբողջ ամառ մը փափկանկատութենէ մղեալ՝ Հանրապետութեան դատախազին տրամադրութեան ներքեւ դրաւ, որ այն ատեն Պ. Ֆէօյյոլէյն էր։ Այս վերջինը, որ շատ մը ուրիշներու պէս Իւմպէրներուն պատուաւոր անձեր ըլլալուն կը հաւատար, խիստ զգածուած էր այս փափկանկատութենէն եւ իր բոլոր ծանօթներուն ու բարեկամներուն այս առիթէն օգուտ քաղել կուտար եւ իր յարաբերութիւններն ալ գլխաւորապէս դատական անձերէ բաղկացած ըլլալով, Տկն. Իւմպէրի օթեակին մէջ միշտ Բարիզի ամէնէն նշանաւոր պաշտօնատարները կը տեսնուէին։ Այս կերպով եւ կատարեալ անգիտութեամբ՝ Հանրապետութեան դատախազը կը նպաստէր Իւմպէրներու վարկը հաստատելու եւ անոնց մէկ խաբուողներուն վստահութիւն ներշնչելու։

—Երկիրը չբաւեր Եանքիներուն եւ այժմ լուսնին տիրանալու կը ձեռնարկեն, Չը կարենալով մինչեւ հոն բարձրանալ, որոշած են լուսինը իբր ծանուցման վայր շահագործել։ Ահաւասիկ ինչպէս.— Քալիֆորնիոյ մէջ վերջերս Ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, որ նպատակ ունի լուսնի մակերեւոյթին վրայ վիթխարի ծանուցումներ ընել եւ ատոր համար կը մտածուի Ռէօնթկէնի ճառագայթներէն եւ անթել հեռագիրէն կազմուած նոր դրութիւն մը հաստատել։ Հաշիւ եղեր է որ մէկ գիշերուան ժամանակամիջոցի մը մէջ լուսնին վարձքը 225,000 Ֆր. պիտի ըլլայ։

—Պ. Ռիկօ, նշանաւոր գնչուն որ հռչակաւոր Շիմէյի իշխանուհին առեւանգեց, այժմ Բարիզ կը գտնուի եւ կը բնակի Սէն-Լազարի կայարանին մօտ գտնուած շքեղ աբարթըման մը։ Պ. Ռիկօ վերջերս տիպար սպասաւոր մը կարծեց գտնել Ժան Թը Բի անունով, ազգով հնդիկ որ իր բոլոր վստահութիւնը գրաւեց։ Բայց Պ. Ռիկօ այժմ իր սխալը կը ճանչնայ։ Ժան-Թը Բի որուն անտանելի կերպով ծոյլ ըլլալը գլխաւոր յատկութիւնն էր, անհատական սեփհականութեան վրայ խղճահարութենէ զուրկ միտք մը ունէր։ Այսպէս օր մը անհետացաւ, իրեն հետ տանելով իր տիրոջը գոհարները եւ ճերմակեղէնները ընդամէնը տասը հազար Ֆր. արժէքով։ Պ. Ռիկօի ուրիշ բան չմնաց ընել բայց եթէ երթալ թաղին ոստիկանապետ Պ. Կարնօի գանգատիլ որ քննութիւն կը կատարէ, անհաւատարիմ Հնդիկը փութով կը փնտռուի։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը, կէսօրին, նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը, առաջին քարտուղարը, Աթէնքի ամերիկեան դեսպանը ու ընտանիքը, Պելճիքայի դեսպանը, խորհրդականը, առաջին թարգմանը ու երկու հիւրեր, Անսալտօ Նաւագործարանին տնօրէնը ու տղան եւ դեսպանատուներէն յանձնարարուած հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Լիմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԻՖԹԱՐ.— Զինուորական բարձրագոյն վարժարանին ուսուցիչները եւ ուսանողները, երէկ իրիկուն, կայս. պալատան մօտ մասնաւոր շէնքի մը մէջ իֆթար ընելով, արժանացան կայս. շնորհներու։ Ներկայ էին նաեւ թնդանօթարանի ու զինուորական վարժարաններու վերատեսուչ Զէքի փաշա, Բ. զօրաբաժնի հրամանատար Շէվքէթ փաշա եւայլն։

ՌՈՒՍԻՈՅ Նիքոլա Բ. կայսեր անուան տօնախմբութեան, առթիւ, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն. Վեհափառութեան։

—Երէկ, կէսօրէն վերջը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ կայս. անձնական սպայակոյտին հրամանատար Շաքիր փաշա եւ արարողապետ Իպրահիմ պէյ ռուսական դեսպանատունը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Պ. Զինովիէվի։ Բ. Դրան կողմէ ալ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները շնորհաւորական այցելութիւն տուին Ռուսիոյ դեսպանին։

—Օտար դեսպաններն ալ, երէկ, ռուսական դեսպանատունը երթալով շնորհաւորեցին Պ. Զինովիէվը։

—Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ, երէկ, եկեղեցական արարողութիւններէն ետքը կատարուած շնորհաւորական ընդունելութեան ատեն ներկաները պատուասիրուեցան շամբանիայով ու չոքոլայով։ Պ. Զինովիէվ բաժակ պարպեց Ռուսիոյ կայսեր եւ բոլոր վեհապետներուն կենացը։

—Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ, երէկ գիշեր, սեղան մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները, պահականներուն հրամանատարները ու սպաները եւ ռուս գաղթականութեան երեւելիները։ Սեղանը քառասուն հոգինոց էր։ Սեղանէն ետքը ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ եւ յետոյ պարահանդէս տրուեցաւ։ Ներկայ էին պետական Խորհուրդի քաղաքային ճիւղին անդամ Թիւրխան փաշա, անտառներու, հանքերու ու երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, դեսպաններէն ոմանք, պուլկարական գործակատարը, Ռուսիոյ դեսպանատան ու հիւպատոսարանին պաշտօնեաները եւ ռուս գաղթականութեան երեւելիները։

—Ռուսիոյ դեսպանատան մատուռին մէջ երէկ առտու կատարուած կրօնական արարողութեանց ներկայ գտնուեցան զանազան հաստատութեանց հոգեւոր պետերուն ներկայացուցիչները։

—Երէկ օսմ. պահականաւը, դեսպանատանց բոլոր պահականաւերը եւ ռուսական շոգենաւերը դրօշներով զարդարուած էին։

—Երուսաղէմի Յունաց նախկին Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոս շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Նիքոլա Բ. կայսեր։

—Օդին գէշութեանը պատճառաւ Ռուսիոյ դեսպանատան պահականաւերը, առջի գիշերը, չկրցան Մեծ կղզի երթալ, ուր Այի-Նիքոլա վանքին մէջ ամէն տարի հանդէսներ կը կատարուին։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ Նիքոլա իշխանին անուան տօնախմբութեանը առթիւ, Կ. Պոլիս գտնուող Սեւ Լեռնցիները շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեցին Ն. Բարձրութեան։

ՃԷՆՈՎԱՅԻ Անսալտօ նաւագործարանին տնօրէնը ու տղան որոնք Կ. Պոլիս կը գտնուէին, երէկ Ճէնովա վերադարձան։ Մեկնելէ առաջ, կայս. պալատ երթալով, իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցին եւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քօնոր, ինչպէս ծանուցուեցաւ, առջի իրիկունը կայս. պալատան մէջ իֆթարի սեղանին մասնակցելու պատիւը ունեցաւ։ Ներկայ էին նաեւ կայս. անձնական սպասարկութեան միւշիր Շաքիր փաշա, արարողապետ Իպրահիմ պէյ, Ծարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ եւ Անգլիոյ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Պլոք։ Սըր Նիքոլաս Օ'Քօնոր, սեղանէն ետքը, պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

—Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քօնոր յառաջիկայ շաբթու Լոնտոն պիտի ուղեւորի արձակուրդով։

ՄԻՔՐՈԲԱԶՆՆԱԿԱՆ աշխատանոցին տնօրէն տօքթ. Ռէմլինժէի տեղ, որ արձակուրդով Բարիզ գնաց, առժամաբար պիտի պաշտօնավարէ օգնականը՝ Րիզա Աարիֆ էֆ.։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին ոստիկանութեան առաջին գոմիսէր Շէվգը էֆ. անդամ կարգուեցաւ Կ. Պոլսոյ ոստիկանաց ժողովին։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.—Ծանուցուեցաւ թէ Շիրքէթի շոգենաւերուն մօտենալուն համար Գարաքէօյի կամուրջին տուպաններուն վրայ նոր տեսակ նաւամատոյցներ կը շինուին։ Մալիմաթ կ'իմանայ թէ Շիրքէթի նաւապետները անյարմար դատեր են այդ նաւամատոյցները, ըսելով որ շոգենաւերը պիտի չկրնան անոնց մօտենալ, վասն զի այդ տուպանները կամուրջին հիմերը կը կազմեն որով շոգենաւերը եթէ պարանի միջոցաւ շարժում կատարեն, կամուրջը տեղէն պիտի երերայ։ Այդ պատճառով շինութիւններն ալ պահ մը դադրեցան։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.— Ելմտական նախարարութիւնը, Օսմ. Պանքային միջոցաւ, հինգ եւ տասը փարանոց մանր դրամներ ղրկեց նահանգները։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ թղթատարական գողցուած դրամը եւ գողութեան հեղինակները երեւան հանելու մասին կեդրոնական հրամանատարին ջանքերովը քանի մը հոգի ձերբակալուեր են. ասոնց մէկուն վրայ 373 ոսկի գտնուեր է։ Յուզարկութիւններ կը շարունակուին, մնացած դրամը եւ գողութեան միւս հեղինակներն ալ երեւան հանելու համար։

ՆՈՐ ՏՐԱՓԻՐ.—Երրորդ կարգի ծովակալ Հիքմէթ փաշա ձեռնհաս պաշտօնարանէն մենաշնորհ խնդրեց՝ Պիւյիւք Չէքմէճէի առջեւ աւազան մը եւ ընդարձակ գործարան մը հիմնել՝ նաւերու շինութեան ու նորոգութեան համար։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը պէտք եղած պայմանագրութեան եւ յանձնառութեան տետրին պաճէնները պատրաստեց, զորս պիտի մատուցանէ Բ. Դրան։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒՆ.—Զինուորական կրթական ժողովը նկատելով որ բժշկական վարժարանին երկրորդական ճիւղին մէջ երկու տարիէ ի վեր գերմաներէնի աւանդումը գոհացուցիչ արդիւնքներ ունեցած է, որոշեց զինուորական երկրորդական վարժարաններուն մէջ ալ գերմանական լեզուն աւանդել։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԳԻԾ.—Պաղտատի դրամատէրներէն ոմանք մենաշնորհ խնդրեցին Քէրպէլա գաւառին Նէճէֆ գիւղաքաղաքէն մինչեւ Կիւֆէ գիւղախումբին նաւամատոյցը թրամուէյի գիծ մը շինելու համար։ Կառքերը մասամբ շոգիով եւ մասամբ ձիով պիտի քաշուին։ Այդ ծրագիրը կը քննուի Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագէտներու խորհուրդին կողմէ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԵՐԸ.— Հանրային առողջապահական քննիչներ հրահանգ ստացան՝ քննել աշխատանոցները այն ատամնաբոյժներուն, որոնք բժշկական վարժարանէն արտօնութիւն չստացած ակռայի դեղեր կը պատրաստեն։

ՍԻՐԲԷՃԻԻ կողմը բժշկութիւն ընող Վալանթին անուն անձը թէեւ Ֆրանսայի բժշկական ակադէմիէն վկայական ունի, սակայն կայս. բժշկական վարժարանէն արտօնութիւն ստացած չըլլալուն համար, բժշկութիւն ընելէ արգիլուեցաւ եւ երաշխաւորութեան տակ առնուեցաւ։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգաց քննիչներէն Եուսուֆ Րագըպ պէյ, որ Մանաստըր կը գտնուի, ընդհանուր քննիչին հրամանով Սկիւպ գնաց։

ՀԱՅԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Գերմանական քանի մը տուներ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, առաջարկութիւններ կ'ընեն Սպարապետի Դրան, զինուորական հացերու պատրաստութիւնը մեքենաներու միջոցաւ կատարելու համար։ Ղալաթիոյ Սիմոնէյ ու Նոտուլ Ընկերութիւնն ալ նոյն նպատակով դիմում կ'ընէ։ Ռէճ-Գարանի զինուորական փուռին մէջ արդէն հաստատուած են խմոր թրելու մեքենաներ. նաեւ կան անգլիական դրութեամբ զինուորական հացի փուռեր։ Այսօր պիտի կատարուին առաջին փորձերը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Ընկերութեան Նիքոլա Բ. շոգենաւը որ Օտէսայի մօտերը խրած էր, ազատուելով նոյն նաւահանգիստը դարձեր է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Հինգշաբթի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ քոլերայէ 3 դէպքեր ու 2 մահեր պատահեցան։

—Երուսաղէմի մէջ դեկտ. 8էն 11 (Ն. Տ.) քոլերայէ 18 դէպքեր ու 10 մահեր պատահեցան։ Եաֆայի մէջ 3 դէպք ու 5 մահ։

—Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ քաղաքը բոլորովին զերծ է քոլերայէն։

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ.— Կ. Պոլսոյ անգլիական ընդհանուր հիւպատոսը տեղեկագիր մը պատրաստեց Թուրքիոյ մէջ հանքային ածուխի սպառմանը համար։ 1895ին եւ 1899ին Անգլիայէն միջին հաշուով 482,000 թոնօ ածուխ ղրկուած է՝ 248,000 անգլ. ոսկի արժէքով։ Այդ քանակութենէն 358,000 թոնօն եւրոպական Թուրքիոյ համար է՝ գլխաւորաբար Կ. Պոլիս ու Սէլանիկ եւ 124,000ը՝ ասիական Թուրքիոյ Իզմիր եւ Պէյրութ։ 1901ին, Անգլիայէն բերուած ածուխներուն քանակութիւնն է 400,943 թոնօ՝ 324,688 անգլիական ոսկիի արժէքով։ Նախորդ շրջանին հետ բաղդատմամբ առաջ եկած այդ նուազումը արդիւնք է անգլ. հրապարակներու վրայ գիներու աճելուն եւ Թուրքիոյ հանքերուն արտադրութեանց աւելնալուն։ Կ. Պոլսոյ ամբողջ սպառումը՝ շոգենաւ, երկաթուղի, կազի գործարան եւայլն, առանց հաշուելու տուներու մէջ գործածուածը, 262,000 թոնօ է։ Երկաթուղիները կը սպառեն 60,000, շոգենաւերը՝ ամէն ազգէ՝ 182,000 եւ կազի գործարանները եւայլն՝ 20,000։ Ծովային նախարարութիւնը 10,000 թոնօ կը սպառէ։ Էրէյլիի ածուխի հանքերը որոնք մինչեւ 1895 ծովային նախարարութեան կողմէ կը շահագործուէին, յետոյ յանձնուեցան ֆրանսական Ընկերութեան մը՝ քսան միլիոն ֆր. դրամագլուխով։ Այդ Ընկերութիւնը տարեկան 500,000 թոնօ կ'արտադրէ, բայց վերջին տարեշրջանին 200,000 արտադրած է, աշխատութեանց դժուարութիւններուն հետեւանքով։ Ընկերութիւնը որոշեց վերջին տարեշրջանին՝ համար շահաբաժին չվճարել։ Անգլիական Ընկերութիւն մըն ալ կազմուեցաւ 120,000 անգլիական ոսկի դրամագլուխով Բէյշանի (Լտիրնէի նահանգ) ածուխի հանքերը շահագործելու։ Երկաթուղիով եւ կամ ուրիշ միջոցաւ ածուխները հանքէն մինչեւ ծովեզերք պիտի փոխադրուին, մինչդեռ հիմա ուղտեր կը կատարեն այդ փոխադրութիւնը։

ՓՈԹՈՐԻԿԸ.— Մախսուսէի Շէրէֆրէսան շոգենաւը, առջի օրը, Տարանէլէն ետին կապած կը բերէր նոյն վարչութեան Գասըմ Փաշա շոգենաւը որ վնասուած էր եւ Թէրսանէի մէջ պիտի նորոգուէր։ Ճամբան փոթորիկին սաստկութենէն Գասըմ Փաշա սկսաւ ջուր առնել։ Բոլոր նաւազները, բացի մեքենավարէն, Շէրէֆրէսան առնուեցան։ Արկածեալ շոգենաւը հետզհետէ ջուրով լեցուեցաւ եւ վերջապէս ընկղմեցաւ։ Մեքենավարը դժուարութեամբ ազատուեցաւ։

—Շիրքէթի շոգենաւերը, փոթորիկին հետեւանքով, երէկ ալ չկրցան Պէշիքթաշի նաւամատոյցին մօտենալ։

—Գատըգիւղի, Հայտար Փաշայի ու Կղզիներու շոգենաւերն ալ մեծ դժուարութիւն քաշեցին։

ՈՃԻՐ ՄԸ ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՄԷՋ.— Խարբերդէն կը գրեն թէ նոյեմ. 15/28ի գիշերը տեղւոյն ուսուցիչներէն Յակոբ էֆ. Սիմոնեան, պաշտօնակցի մը հետ, այցելութենէ մը տուն վերադառնալու պահուն, երկու անծանօթ անձեր անոնց վրայ յարձակեր են։ Անծանօթներէն մէկը ոտքովը զարկեր ու կոտրեր է Սիմոնեան էֆ.ի ձեռքը գտնուած լապտերը։ Չարագործները Սիմոնեան էֆ.ի վրայ յարձակելով դաշոյնով մը զինք զարկեր ու փախեր են։ Սիմոնեան էֆ. հազիւ կրցեր է տուն երթալ, ուր քիչ վերջը մեռեր է։ Տեղական կառավարութիւնը ձերբակալեր է Յակոբ անուն տղայ մը, որ Սիմոնեան էֆ.ի աշակերտներէն եղած է։ Քննութիւններէն կը հասկցուի թէ Յակոբ գործած է այդ ոճիրը, վասն զի հակառակութիւն ունէր Սիմոնեան էֆ.ի դէմ։

Պ. ԲՍԱԼԹԻԻ կարասեաց վաճառատունը, այս օրերս ճոխ մթերք մը ստացած է ամէն տեսակ կարասիներու, սրահի, ննջասենեակի, ճաշասրահի համար, եւլն.։ Գիները զեղչուած են։ 12--30

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Փայլուն ներկայացումներ այս իրիկուն, վաղը ցորեկ եւ իրիկուն, խումբին ամբողջ դերասաններուն մասնակցութեամբ։ Ֆանթօշներու ներկայացում ալ տեղի պիտի ունենայ, որ կը շարունակէ մեծ ընդունելութիւն գտնել, իր գեղեցիկ ու հետաքրքրաշարժ տեսարաններով։

ԹԱՏՐՈՆ ԲՈՆԲՈՐՏԻԱ

Վաղը, փայլուն ցերեկոյթ, մանաւանդ պատանի ընտանիքներու համար։ Ամերիկեան քինէթօսքոբը որ միշտ յաջողութիւն կը գտնէ, նոր ու ազուոր տեսարաններ ցոյց պիտի տայ։

ԱՌԱՒԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Ղալաթիա, Թիւնէլին քովը, Մէրթեպանի փողոց
Իզզէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տաքումա եւ Թաւրեզ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրնիշներ, գետնի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով,
ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ
635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ նկատելով որ Պալաթու Թաղ. Խորհուրդին անդամներէն վեցը հրաժարած էին, լուծելով այդ ընտրութիւնը, Ս. Նախագահին յանձնած էր, որպէս զի առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմէ։ Ն. Սրբազնութիւնը Թաղին քարոզիչ Տ. Թաթուլ վարդապետի յանձնարարած էր ընտրելիներու երկպատիկ ցանկէն կազմել առժամեայ Խորհուրդ մը. այդ առժամեայ մարմինը կազմուած ըլլալով, հաստատութեան պաշտօնագիրը ղրկուեցաւ տեղւոյն քարոզչին։ Նոյնպէս Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդի մեծամասնութիւնը հրաժարած ըլլալով՝ Քաղաքական Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ լուծած էր այդ ընտրութիւնը, եւ Ս. Պատրիարքին յանձնած էր առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմել։ Ս. Պատրիարքը Մարգարեան Գրիգոր էֆ.ին հրաւիրելով՝ յանձնարարած էր եօթը ընտրելիներու ցանկ մը ներկայացնել. սոյն ցուցակն ալ մատուցուած ըլլալով՝ Ն. Սրբազնութիւնը հաստատեց զայն։ Այդ Առժամեայ անդամներն են Գէորգ Գարակիլեան, Գրիգոր Մարգարեան, Զաքար Փափազեան, Կարապետ Աստուածատուրեան, Յովակիմ Մինասեան, Նշան Անտոնեան եւ Սեպուհ Բլատեան էֆէնտիները։

—Քաղաքական Ժողովը իր յառաջիկայ չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ դարձեալ նկատողութեան պիտի առնէ Պատրիարքարանի ելմտացոյցի խնդիրը։

—Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին արտօնութեամբ, Մուրատչայ գտնուող Տ. Վարդան վարդապետ Գասպարեան, որ Երուսաղէմի միաբան է, քարոզչութեան պաշտօն պիտի վարէ Մուրատչայի եկեղեցին մէջ եւ վարժարանին տեսչութիւնն ալ պիտի ստանձնէ։

—Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Հայերուն համար քահանայ մը կը փնտռուէր բաւական ատենէ ի վեր։ Վերջերս Շապին Գարահիսարէն՝ Տ. Սոփոնիա քահանան ընտրելի ներկայացած էր։ Պատրիարքարանէն տեղեկութիւն ուղղուած ըլլալով, յիշեալ քահանան գրած է թէ պատրաստ է Ափրիկեան Տրիպոլիս երթալ՝ ճամբու ծախքը ստանալով։

—Այսօր Մայր-Եկեղեցիի մէջ կը կատարուի Պետրոս էֆ. Գալէնտէրեանի յուղարկաւորութիւնը։ Հանգուցեալը երկար տարիներէ ի վեր կը ծառայէր իբր պետ վիմագրատան՝ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան, եւ իր հեզահամբոյր բնաւորութեամբ սիրելի էր բոլոր զինքը ճանչցողներուն։ Ունէր Օսմանիէ եւ Մէճիտիէ պատուանշաններ։

—Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցի նորընտիր խնամակալ Տիկինները սկսած են դրամ եւ նպաստ հաւաքել օգնութեամբ, նոյն որբանոցին համար։ Այդ Տիկիններէն ոմանք շաբթուս սկսած են հայ վաճառատուններ եւ խանութները երթալ, եւ ամէն տեղ լաւ ընդունելութիւն կը գտնեն, այնպէս որ վաճառատուներու մէջ գտնուած բեռնակիրներն անգամ իրենց համեստ լուման նուիրած են։ Յառաջիկայ երկուշաբթի, Ս. Աստուածածնայ Յղութեան տօնին առթիւ, Խասգիւղի որբանոցը նախընծայ արդիւնքը պիտի վայելէ նորընտիր խնամակալ Տիկիններուն գործունէութեան։

—Բերայի աւագերէց Տ. Յովհաննէս Ա. քահանայ Մկրեան, երէկ, Ս. Պատրիարքին կողմէ, ռուսական դեսպանատունը գնաց, Ռուսիոյ կայսեր անուան տօնախմբութիւնը շնորհաւորելու համար։ Եկեղեցական հանդէսին աւարտումի միջոցին՝ հասաւ նաեւ Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան։

—Ուսումնական Խորհուրդը իր երէկուան նիստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրաւ.— 1. Կարինի Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետ գրով մը կը յայտնէր թէ տեղւոյն ուսուցիչներէն ոմանք կ'ուզեն ապահովագրել տալ ինքզինքնին եւ տեղեկութիւններ կը խնդրէր՝ այդ նպատակաւ Իւնիոն ապահովագրական ընկերութեան հետ կնքուած պայմաններուն նկատմամբ, ըստ այնմ ընկերութեան Կարնոյ ներկայացուցչին հետ բանակցելու համար։ Ըստ յանձնարարութեան Ս. Պատրիարք Հօր, Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ նոյն գրութիւնը եւ որոշեց փափաքուած տեղեկութիւնն ուղղել եւ միանգամայն խնդիրը հաղորդել ընկերութեան Պոլսոյ ընդհանուր գործակալին, որ հաճի ինքն եւս իր կողմէ տալ կարեւոր հրահանգը Կարնոյ մասնաճիւղի ներկայացուցչին։ 2. Խորհրդոյ ատենապետ Տօքթ. Թոռգոմեան էֆ. այցելած ըլլալով Բերայի Էսաեան վարժարանը, գոհացուցիչ տեղեկութիւններ տուաւ նոյն վարժարանին նկատմամբ, եւ Խորհուրդը, վարժարանի Տեսչին մէկ նոր յայտագրին վրայ որոշեց բացառաբար գովութեան բարենիշ տալ վարժարանի Դ. դասարանի աշակերտներէն Հրանտ Թէրզեան պատանիին, որուն յաջողակութեանը վկայած է նոյն իսկ Խորհրդոյ Ատենապետ Տօքթէօրը։ 3. Խորհուրդը ի լրոյ տեղեկանալով որ Սկիւտար Ս. Խաչ վարժարանի ուսուցիչներէն մին անժամանակ կերպով դադրեցուցած է պաշտօնէն, առանց նոյն իսկ Խորհրդոյ տեղեկութիւն մը տրուելու, ինչ որ կը հակառակի Կազմական Կանոնագրի 41րդ յօդուածի տրամադրութեան, որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդը, որ հաճի պատճառաբանել խնդիրը։ Նոյնպէս որոշեց հրաւիրել յիշեալ Թաղ. Խորհուրդը որ հաճի նախորդ յանձնարարութեան համաձայն հաղորդել վարժարանին մէջ գործածուած դասագիրքերու ցանկը, ստուգել տալով նախապէս վարժարանի տեսչին միջոցաւ։

—Տնտեսական Խորհուրդը իր երէկուան նիստին մէջ հետեւեալներով զբաղեցաւ.— 1. Խորհրդոյ հրաւէրին համաձայն, Օրթագիւղի նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ գանձապետ Շահան էֆ. ներկայանալով Խորհրդոյ, իր շրջանին մատակարարութեան հաշիւներուն վրայ տեղեկութիւններ տուաւ. Խորհուրդը՝ տրուած տեղեկութիւնները գոհացուցիչ գտնելով յանձնարարեց հաշիւները ընդհուպ պատրաստել եւ ներկայացնել։ 2. Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ հաշիւները յետ քննութեան հաստատեց։ 3. Գատըգիւղի Թաղեցիներու ոմանց կողմէ դիտողագիր մատուցուած էր, գիւղին գերեզմանատան հաշուոց մասին։ Խորհուրդը նկատելով որ Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ մատուցուած թաղային մատակարարութեան հաշուոց մէջ չէին երեւար գերեզմանատան հաշիւները, որոշեց բացատրութիւն ուզել այդ մասին։ 4. Ալթը Մէրմէրի Թաղ. Խորհուրդը Սամաթիոյ Աղքատախնամի վերաբերեալ գումարի մը պարտամուրհակը, հակառակ Տնտես. Խորհրդոյ յանձնարարութեանց, ցարդ յանձնած չըլլալով, որոշեց հարկ եղած միջոցները ի գործ դնել։ 5. Պաղտատի եկեղեցական գետնի խնդրոյն քննութեան վերաբերեալ տեղեկագիրը կարդացուելով՝ ընդունեց եւ որոշեց տեղեկագրել Ս. Պատրիարք Հօր։ 6. Չմշկածագի Սեւնայ գիւղի եկեղեցւոյ պատկանած եւ Պատրիարքարանի մէջ ի պահ դրուած 150 ոսկւոյ գումարը, այս անգամ խնդրուած ըլլալով, Խորհուրդը որոշեց այդ մասին տեղեկութիւն ուզել Ելեւմտից տեսչութենէն։ 7. Փափազեան Գէորգ Ամիրայի կողմէ Գումգաբուի դրսի եկեղեցւոյ եղած կտակին գործադրութեան մասին ծագած խնդրոյն տեղեկագիրը կարդացուելով, ընդունուեցաւ եւ որոշուեցաւ ներկայացնել Քաղաքական Ժողովոյ։ Ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց եւ զանազան հաստատութեանց վերաբերեալ հաշուական եւ կտակային խնդիրներով։

—Ծանօթ երաժշտագէտ Յարութիւն էֆ. Սինանեան, այս անգամ նոր քայլերգ մը հրապարակ հանած է, Souvenir de Makri-keuy, որ կը ծախուի բոլոր երաժշտական առարկաներու վաճառանոցներուն մէջ։ Աւելորդ է ըսել թէ Սինանեան էֆ.ի այս նոր գործն ալ կոչուած է գտնելու այն յաջողութիւնը՝ զոր գտան իր վերջին երկու կտորները, Souvenir de Gandilli, եւ Fanny Mazurka։ Սինանեան էֆ.ի այս նոր գործը տասնըութերորդն է իր հեղինակութեանց։

ՄԱՍԻՍ Գրական Շաբաթաթերթի այսօրուան թիւին բովանդակութիւնն է.

Անցողիկ Խօսքեր (Խմբագրական յիշատակներ) Տ. Ա.։—Գոչի կինը. Թարգ. ՕՐ. ՄԱՐԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ։—Տղու սէր (Նորավէպ) ՓԱՅԼԱԿ։— Բանաստեղծութիւններ, Եկո՛ւր, ՎԱՐԴԳԷՍ։ Անրջանք, Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ։—Գրական Աշխարհէն. Նուպարեան–Յարութիւնեան խնդիրը. Տ. Ա.— Գեղօն մը (Անգլ. գրականութիւն) ԹԷՆԻՍԸՆ։—Յուշատետր։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Սեննեքերիմ էֆ. Պասմաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Հիւանդանոցիս.— Տիկին Աղաւնի Ն. Կիւմիւշճեան 108, Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ էֆ. Պալեան 108 ղրուշ։

—Հանգուցեալ Պետրոս էֆ. Մ. Գալէնտէրեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Վռամ էֆ. Կ. Քէնտիրեան 54, Սարգիս էֆ. Կ. Մեծատուրեան 54 ղրշ.։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԲԼ)

ՔԱՐԱՔԱՍ, 19 դեկտ.— Մ. Նահանգաց դեսպան Պ. Պօուէն լիազօր իշխանութիւն ստացաւ Քասթրօ նախագահէն՝ իբրեւ Վէնէզուէլայի ներկայացուցիչ գործել՝ Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ եղած բոլոր վէճերը կարգադրելու համար։

—Պաշարումը իրական պիտի ըլլայ շաբաթ օրը։

—Քաղաքին բոլոր վաճառատուները բացուած են եւ երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած։

ԿՈՒԱՅՐԱ.— Գերմանական Ֆալքէ յածանաւը, այսօր, բռնեց վէնէզուէլեան Վիքթորիա նաւը։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյ, Անգլիայէն, Գերմանիայէն ու Իտալիայէն մասնակի պատասխան մը ստացաւ՝ իրաւարարութեան վերաբերեալ առաջարկութեան մասին։ Անգլիա նպաստաւոր է եթէ կարգ մը երաշխաւորութիւններ ընծայուին։ Գերմանիա ալ սկզբունքով կ'ընդունի իրաւարարութիւնը։ Իտալիա ալ նպաստաւոր պատասխան տուած է իրաւարարութեան, բայց այդ տէրութիւնը Անգլիոյ ու Գերմանիոյ ընթացքին պիտի հետեւի։

ՎԻԷՆՆԱ.— Կը հաւաստուի թէ Աւստրիոյ բանակին ընդհանուր սպայակոյտին երկրորդ պետ Բիթրէյխ ասպետը պատերազմական նախարար պիտի կարգուի փոխանակ Պարոն ֆոն Քրիկհամէրի որ հրաժարեցաւ։

—Ռուսիոյ կայսեր անուան տօնախմբութեանը առթիւ, Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը սեղան մը տուաւ Շէօնպրուննի մէջ։ Ներկայ էին Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքիդուքսը, Ռուսիոյ դեսպան Քաբնիստ կոմսը ու դեսպանատան պաշտօնեաները, արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսը, Պ. ֆոն Քրիկհամէր եւ Աւստրիոյ նախարարապետ Պ. ֆոն Քէօրպէր։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրը բաժակ պարպեց Նիքոլա կայսեր կենացը։

ՎԻԷՆՆԱ.— Բոլիթիշէ Քօռէսբօնտէնց Բելկրատէն հեռագիր մը կը հրատարակէ՝ ծանուցանելով թէ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆի կոմսը մտադիր է դեկտ. 20ին Լիվատիայէն ճամբայ ելլել՝ դէպ ի Վիէննա, ուր պիտի ժամանէ դեկտ. 28ին կամ 29ին։

ԱՇԱՊԱՏ.—Անտիճանի քաղաքը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, կործանած է երկրաշարժէ մը։ Մինչեւ հիմա հաստատուեցաւ որ զոհերու թիւն է հինգ հարիւր տասը։ Ցնցումները կը շարունակեն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հռոմի անգլիական դեսպան Լորտ Քըրրի օվ Հօուէլէյ պիտի հրաժարի, անձնական տկարութեան պատճառաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԵՐԼԻՆ, 19 դեկտ.—Կառավարական լրագիրները գոհունակութիւն կը յայտնեն՝ Գերմանիոյ մաքսային սակացոյցի ծրագիրը՝ դաշնակցային Խորհուրդին կողմէ վաւերացած ըլլալուն համար։

ՎԻԷՆՆԱ.—Աւստրիոյ լրագիրները նըպաստաւոր կերպով կը խօսին՝ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լամստորֆի կոմսին՝ Վիէննա ուղեւորելուն համար։

ԳԱՀԻՐԷ.— Խտիվը այսօր կատարեց բժշկական համաժողովին բացումը. Տօքթ. Պուշար որ նախագահ ընտրուեցաւ, մեծ խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ։

ՊՐՈՒՍԷԼ.— Պէլճիքայի թագաւորը քանի մը օրէն ճամբայ պիտի ելլէ. պիտի այցելէ Իտալիոյ ծովեզերքները եւ Եգիպտոս ու Յունաստան պիտի ուղեւորի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ոստիկանութիւնը ետ կեցաւ անուանարկութեան համար բացած դատէն՝ Պ. Քրուփի մասին յարձակումներ ընող լրագիրներուն դէմ։ Լրագիրները ու հանրային կարծիքը շատ աննպաստ կերպով կը խօսին այդ որոշման դէմ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուն նպաստաւոր պատասխան տուաւ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի՝ Վէնէզուէլայի հետ կարգադրութիւն մը ընելու նպատակով։

ՁՄԵՌԸ

ՎԻԷՆՆԱ.—Սաստիկ ցուրտը կը շարունակէ։ Ջերմաչափը զէրոյէն վար մինչեւ վեց աստիճան իջած է։ Ամէն կողմ առատ ձիւն կը տեղայ։

—Բէշթայի մէջ ալ ձմեռը խիստ սաստիկ է։ Տասնըութ որմնադիրներ ցուրտին սաստկութենէն սառեցան։ Գետեր ու գետակներ սառած ըլլալով շատերը կը չմըլկին։ Դանուբի երեսուն քիլոմէթրի չափ տեղը սառած է։ Այդ գետին երկու կողմի քաղաքներուն մէջ ցուրտը անտանելի է։

—Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ տիրող սաստիկ փոթորիկները քանդած են Մանշի, Ատլանտեանի եւ Միջերկրականի բոլոր այն կայանները, ուրկէ նշաններ կը տրուէին նաւերուն։ Ատոնց տեղ նորերը կը շինուին

—Ամբողջ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ ձմեռը շատ սաստիկ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 6 Դեկտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	30	29 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	30	33 1/2
Ամէնէն վար գին	»	29	27 1/2
Րումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	116	75
Ամէնէն բարձր գին	»	117	—
Ամէնէն վար գին	»	116	62
ԲԱՑՈՒՄ 7 Դեկտեմբեր			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Կ.	30	33
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	116	87
Շիրքէթի Խայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Յու. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Դամ. Ապահ. Ընկ.		4	27
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	52
» ժուիսանս		1	32
» պարտաթուղթ		492	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		493	—
Թրանսվալ		145	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		264	50
Լավրիօ		74	—
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	50
« պարտաթուղթ «		517	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	25
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմիգ	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէթալիք	»	102	50
Րուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	—
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	Ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	71 1/4
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	69

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 Դեկտեմբեր			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		92	93
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		55	50
» » » Դ. բաց.		28	12
» » » Դ. գոց.		28	12
Օսմանեան Պանքա		13	75
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		42	50
» Մոնոբոլ		44	50
Պուլկարական 1888		92	50
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ		106	87
Տօմինիալ		104	—
Թրանսվալ		5	68
Այտին երկաթուղի		14	—
Փոխանակագիր		25	35
ԲԱՐԻԶ, 19 Դեկտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	20
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	28	62
» » » գոց.	»	28	70
» » » Բ.	»	56	80
» » » Գ.	»	31	82
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	596	—
Օսմանիէ	»	——	
Րումէլիի երկաթուղի	»	120	25
Օսմ. մաքսատուն	»	476	—
Օսմ. Ռէժի	»	355	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	——	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1084	—
Իտալական Ռանթ	»	104	12
Սպանիական արտաքին	»	86	95
Թրանսվալ	»	144	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	145
Դրամադէզ	»	——	—
ՊԷՐԼԻՆ, 19 Դեկտեմբեր			
Ռուպլը	Ֆր.	——	—
Րումէլիի երկաթուղի	»	122	—
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	240
ՎԻԷՆՆԱ, 19 Դեկտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	30
Րումէլիի երկաթուղի	»	111	20
Օսմ. Ռէժի	»	331	—
ՊՐՈՒՍԷԼ, 19 Դեկտեմբեր			
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		28	25
Րումէլիի երկաթուղի		118	—

{Էն Առաջ Սա Կարդացէք}
ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ
ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Քանի մը հարիւր կամ հազար ղրուշ ծախսելով կը գնէք կամ շինել կու տաք զգեստ, շապիկ, ֆէս եւ գլխարկ՝ վայելելու եւ վայլեցնելու համար։ Աղէկ։ Բայց ինչ օգուտ. եթէ անձրեւի մը բռնուիք ու եթէ հովանոց չունենաք — կամ անձրեւ չանցնող հովանոց մը — ատոնք ամբողջ կը բծաւորին եւ նորութեան շնորհքը չի մնար վրանին։ Ուստի, խնամով շինուած, ձեւաւոր եւ բնաւ անձրեւ չթափանցող ՀՈՎԱՆՈՑ մը գնեցէք Ղալաթիոյ հռչակաւոր հովանոցավաճառ Միհրդատ Հայկազնէն։ Գոհ կը մնաք

ՔՕՄԸՐՇԸԼ ՍԹԻՄՇԻՓ ՔԸՄՓԸՆԻ
(Լիմիթըտ)——ԼՈՆՏՈՆ
COMMERCIAL STEAMSHIP COMPANY
(Limited)——LONDON

ԱԶԳ.—Մակնուս Մէյլ շոգենաւը, որ դեկտ. 9/22ին հոս կը սպասուի, Պոլսոյ, Մարմարայի եւ Սելանիկի նաւահանգիստներէն ապրանք պիտի բեռցնէ Լոնտոն, Հըլ եւն. տանելու համար։

Ամէն տեղեկութեանց, նաւողչէքի եւն.ի համար դիմել գործակալներուն՝
Կ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ժ. ՏԷՔՐԱՆ
21, Գարաքէօյ, Եէնի խան, Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ
(ճիշդ Զալուքճեանց դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ՆՈՐՏՏԱՅՉԷՐ ԼՈՅՏ
NORDDEUTSCHER LLOYD
Paquebot poste Impérial Allemand

Նիւ Եորքի գիծ, Ճեպընթաց
ՔԱՅԶԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Շէրպուրկ 13 Դեկ.
ՊՐԱՆՏԷՆՊՈՒՐԿ, Պրէմէնէն 6 »
ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹ, » 13 »
ՆԵՔԱՐ, » 20 »
ՊՐԵՍԼԱՈՒ, » 27 »
ԹՐԱՎԷ, Ճենովա–Նափոլիէ 6 »

Պրեմէն Պալթիմորի գիծ
ՔԱՐԼՍՐՈՒՀԷ, Պրէմէնէ Պալթիմոր 18 Դեկ.
ՄԱՔՆ » » 29 »

Պրեմէն–Կալվէսդոնի գիծ
ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԹ, Պրէմէնէն Կալվէսթօն 13 Դեկ.

Պրեմէն–Քուպայի գիծ
ՄԱՆՑ, Պրէմէնէ, 14 Դեկտ. Քուպա, Հավանա, Մանզանիլօ։

Պրեմէն–Պրազիլիոյ գիծ
Հանդիպելով Պահիա, Ռիօ Ժանէյրօ։
ՊՐԷՑԼԱՒ, Պրէմէնէ, 1 Յունվ.
ՀԷԼԿՈԼԱՆՏ, 20 Դեկտ.ին պիտի մեկնի Պրէմէնէն եւ պիտի երթայ Լա Բլաթա, Պօրտօ, Վիլլակարչիա եւ Վիկօ։

Ծայրագոյն Արեւելքի գիծ
ՏԱՐՄՇՏԱՏ, Ճենովա–Նափոլիէ 10 Դեկ.
ՇԹՈՒԹԿԱՐԹ, » » 24 »
ՊԱՄՊԵՐԿ, » » 12 »
Հանդիպելով Բէնանկ, Սինկափուր, Հոնկ Քոնկ, Շանկայ, Նակազաքի, Հիօկօ եւ Եօքօհամա։

Աւստրալիոյ գիծ
ՊՐԻՆՑ ՐԷԿԸՆԹ ԼՈՒԻԹՓՈԼՏ, Ճենովա–Նափոլիէ 9 Դեկ.
ՖՐԻՏՐԻՀ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Ճենովա–Նափոլիէ 30 »
Հանդիպելով Քոլոմպօ, Ֆրէմանթըլ, Ատելայտ, Մէլպուրն եւ Սիտնէյ։

Պիտի ընդունի ապրանք եւ ուղեւոր վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն համար։
Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Գործակալներուն
Կ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ եւ Ժ. ՏԷՔՐԱՆ
Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի խան, Թիւ 21

Ծան.—Գործակալները յանձնառու կ'ըլլան ապրանքները ուղղակի Կ. Պոլսէն փոխադրել յիշեալ նաւահանգիստներէն մէկը։

ՄՈՒՋՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցման եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաէէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԹԻ ԿՐԻՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆռանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և այլն 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆռանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, եւն.

362, 858, 507 ֆռանք

1898 տարւոյն մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆռանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան։

Միջնորդներու լաւ վարձատրութիւն պիտի տրուի։

Փոխ-գործակալութիւն. Ղալաթիա Մեյմէնէթի խան։

ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երկրասարդական գեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիջութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անմիջապէս չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ անվրէպ կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիջութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծանրուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարտաւոր տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Ծանրացեալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի նաեւ Ծամիի բա'ը Թ. աղեմ պէյի Սուլթան Համամ Մէջիտի, Լի օս, Պօնաէյիանօ դեղի մթերան յ'երն եւ Պօլ էէ Գարաս Թիւչիւքեան դեղարանը։

897 4 - 30

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ճմլում, վէրք. Անհման դեղ այտուցներու և կօշտի համար։ Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը)։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական ազդով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ. Տիեզերահռչակ ճամբա

ՋԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԻՔԷՆ

Ճանաչուած է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով միայն

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի դեղատուներու և դեղագործներու քով։ 387

Լ'ԻՒՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընդ

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիյէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօզանտօ խան. Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Բաէֆի Լիօնէ։

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանոսի նման դառն ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են. ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

ախորժահամ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բաստէօաեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ ուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առաւօտ անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ ժանաւանդ նստողական կեանք վարողներ, թէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։ 504

[illegible] Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի

[illegible]

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ք. Թ.), Բէյ և Ուրբ [illegible] Միջնէէֆ [illegible]

Արգասաւոր [illegible] 490

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամէն ամիս երկու անգամ կը ճամբեն Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ուրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Վերիա շոգենաւը, նաւապետ Քրէսէ, ամսոյս 22ին ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի։

Դիմել առ ՃՈԼԻ Ե ՍԻԿԸՐ Joly et Seagor

Մէյմէնէթի խան, թիւ 6 7 8 Ղալաթիա. Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօրտոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ռամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անուբիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէբա	2250
Ծարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքընի	1500
Տարիօթիս	2500	Գիւլէէտ	1500

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 31 Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրփուլ

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ չափաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան ատեն հօրներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու առողջ խորտակումի դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆ.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարւոյն մէջ ղանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր ճնճիչ Ա. ՀԻՒՐԻՒԻԶ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՌԷԲԲԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել, Ղալաթիա, քարափին վրայ, հին մ քասադի տեղը. գործակալութեան գրասենեակը։ 524

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Քր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Քր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Քր.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գ ասենեակը, Կ Պոլիս, Համօբուլօ խան, 52—56.

Լիազօր ներկայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ 745

Ծանօթ — Գաւառներու մէջ լաւ և գործունեայ գործակալներ կ'որոնուին։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօգօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ճինօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թորքուտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմինօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրքօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիտօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հօրասիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ) Թօրիօ շոգենաւը, նաւապետ Ծոն) ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են։

Ֆօնկօ շոգենաւը նաւապետ Սմիթ ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 30ին։

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ոբինկ ընդհանուր վաճառքով Օտեսայէն հոս կը սպասուի յունուար 15ին։

Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՃ ԷՆՐԻՔՕՏ

Թիւ 23—24, Քէչէճեան Մէյնէթ խան Ղալաթիա 377

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵ ՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Դշ. 3/16 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 4/17 Իզմիր, Պիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ ճաղորդակցելով Աղեքսանդրիաէն (Բորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ, Թարապուլուս-Շամ։

Եշ. 5/18 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Ուր. 6/19 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Շբ. 7/20 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Դեկտ. 21ին Սիռէֆասի, Մարսիլիայէն

» 22ին Մինկրէլի, Մարսիլիայէն

» 24ին Անադոլի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դեկտ. 21ի Սիռէֆասի Պաթում,

» 24ին Մինկրէլի Սամսոն Տրապիզոն [illegible] Պաթում և Նովօ ռոսիսք։

Տոմսակ առաքումի Բաթումի համար։

Առաջին կարգ 245 ֆրանք, Երկրորդ 175 ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալութեան Թօփ Հանէ Քարաքէօյ փողոց։ 516 Թ. ՌԸՇՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Ղումէնեան	10500	Էմիլչիըն	3500
Քէտըրիան	10500	Արըրժըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճերիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Ֆօլօմպիան	8000	Ադէնիան	2500
Ժորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Փասդոնիան	8000	Ալզաչիըն	2500
Ֆրրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆաշիան	3500		

Ապրանք տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այսուր ժամանակին կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը գրել, շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Առ ելք տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ

Ղալաթիա, քարափին վրայ Մեսաժըրին հին տեղը 600

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ԾՈՄԱՆԵՐԻՆ ԴԱՏԱԳԻՐՔԸ

84. Միւբագանէ, ցանկանօք. — Անձկանօք, անձկագին։ Հայերէնի մէջ ցանկանօք բառին հանդիպած չենք։ «Միւչթագանէ սէլամլար խոէրլէր» (Թ. 263)։

85. Միւսթէմէնսանէ, թշուառական. — Միւսթ (վիշտ) բառէն ու մէնս ածականակերտ մասնիկէն կազմուած է միւսթմէնս, զոր շատերը սխալմամբ կ'արտասանեն միւսթմէնս։ Կը նշանակէ 1. վշտահար, տխուր, տրտում (affligé, triste), 2. աղերսարկու (suppliant), 3. դժբախտ, հէք, խոնարհ, նուաստ (malheureux, pauvre, humble)։ Արդ, միւսթմէնսանէ (*) վերաբերական ածականին չի համապատասխաներ բուռառականն, որ տարբեր նշանակութիւն ունի. «Պու հալը հէվլ իչթիմալը միւսթմէնսանէ» (Թ. 180). «Գուլալի միւսթմէնսանէ» (Թ. 193, 256). «Նիեազի միսթմէնսամիզ». «Ապտը միւսթմէնա (հաճէմէնա)»։

86. Միւվազաա, չինծու. — Կեղծանուութիւն (simulation, command). «Միւվազա'ա սէնէտի». Déclaration de command (Թ. 60). «Միւվազաա դարիգիյլէ, միւվազաաթէն». Par simulation, eu command (Թ. 61). չինծու է «նաբամա, սախթէ, ճալի, (simulé, feint, faux)։

87. Միւսսաիի շախսի, յանուն անձին դատախազ. — Անհատական դատախազ (la partie civile)։

88. Միւրուր թէզքէրէսի, անցագիր. — «Միւրուր թէզքէրէսի», անցատոմս, անցաթուղթ (permis de route). իսկ «փասափօրթ» անցագիր (passaport)։

89. Մուգաննէն, կանոնական. — Օրինադրուած, օրէնքով նախատեսուած, սովորական, կանխորոշ. «Մէչրու վէ մուգաննէն» (Թ. 213). «Իւճրէթի մուգաննէնէ»։ «Զալըշմասը, նէմէյի, հէր չէյի մուգաննէն տիր»։

90. Մուխալլէֆաթ, ննջեցեալին թողած ինչքերը. — Թողօն (succesion, héritage). Հմմտ. «Թէրէքէ, էմվալը մէթրուքէ, մէթրուքեաթ», «Միրաս, էմվալը մէվրուսէ»։

91. Մուխթասար պիր քիւլիյէ. — Մուխթասար կը նշանակէ «կարճառօտ, համառօտ» (abrégé)։ Հետեւաբար անպատշաճ է «գուլիյէ» գոյականին իբր ածական տալ, ընելով «համառօտ հիւղ». «Մուխթասար վէ վիրան պիր քիւլիյէ տէրունինտէ փէք սէֆիլ սուրէթտէ իպատէթ իթմէքտէ իտուկիննտէն» (Թ. 182)։ Մուխթասար կրնայ երբեմն նշանակել «անշուք, համեստ, սակաւածախս». «Մուխթասար տիւլիւն եարմագ»։

92. Մուխթար, թաղային պաշտօնեայ. — Թաղապետ, գիւղապետ, «մուխթարի էվվէլ, մուխթարը սանի». (Թ. 75, 77–81)։ Հարկ էր յիշել նաեւ մուխթար բառին, իբր ածական ունեցած նշանակութիւնները, գրքին մէջ գործածուած. «Իճբարընա մէչզուն ու մուխթար» (ազատ) պուլունմաճագ տըր» (Թ. 46) «Վէքիլի մուխթար» (Թ. 69), որ պիտի ըլլայ «Վասիի մուխթար», ընտրուած խնամակալ (հօր կողմէ ի կենդանութեան անդ). Հմմտ. Թ. 174 «Վասիի մուխթար», որուն հականիշն է «Վասիի մէնսուպ», դատաւորին կողմէ նշանակուած խնամակալ (Տե՛ս Մէճէլլէ Յօդ. 974). «Ֆաիլի մուխթար» (Թ. 71), որ է անձնիշխան. «Հուրր ու մուխթար պուլունմազ» (Թ. 191)։ Թէեւ բառգրքի մէջ կայ մուխթարի համադէպ Préposé de village, de quartier, սակայն մուխթարը միայն չէ թաղային պաշտօնեայ...։

93. Մուհթէրէմ, պատուաւոր. — Մեծարոյ, մեծարելի, յարգելի, արժանայարգ (vénéré, honoré, estimé). «Վալիտէի մուհթէրէմէ» (Թ. 255)։ Պատուաւոր, է «մուհթէպէր» (honorable)։

94. Մուհթէվա, համեմատ. — Տրամադրութիւն, (dispositson), պարունակութիւն (le contenu)։

95. Մուհթէվիյնճէ, համեմատ. — Թէպէտ նէ կամ նա յետադրութիւնը հայերէն կը բացատրուի, ի մէջ այլոց 1. համեմատ, նայելով, ըստ (կէօրէ, նաղարէն, selon), 2. համաձայն, ըստ (թէվֆիգան, թադպիգան, (d'après, conformément à), բայց այս բացատրութիւնները պէտք չէ իրարու հետ շփոթել։ Գրաբար ըստը թէ' համեմատ կը նշանակէ եւ թէ համաձայն, սակայն սոյն վերջին երկուքը իրարու տեղ գործածել սխալ է։ Մուհթէվիյնճէ կը բացատրուի տրամադրութեան համաձայն (d'après la disposition de), չըսուիր տրամադրութեան համեմատ (selon la disposition!). այսպէս «գանունի ճէզանըն 55րինճի մատտէսի մուճէպինճէ». «Մուճէպինճէ ամէլ օլունա», ըստ այնմ թող գործադրուի (qu'il soit fait en conformité du contenu). «Պիր գըդա սէնէտ մուճէպինճէ» (Թ. 203), (պարտս) մուրհակի մը տրամադրութեան համաձայն (en vertu d'un titre d'obligation)։

96. Մուսահհահէն, ճշդեալ կերպիւ. — Բանի որ բասհիհ աներեւոյթը կը թարգմանուի «ուղղել, սրբագրել», (էջ 230), corriger, հարկ էր մուսահհահ կրաւորական ընդունելութիւնն ալ թարգմանել «ուղղուած, սրբագրուած» (corrigé) «խադալը եասալարըն պիթթամահ... մուսահհահան թէտրիսի զըմնընտա» (Թ. 140)։ Ճշդել, է հոս «Թայինին ու Թախսիս, Թասրիհ, գազի ու սարիհ սուրէթտէ պէեան» (préciser)։

97. Մուրախխաս, լիազօր պաշտօնեայ. — Մուրախխաս, որ է ատուգաբանօրէն, արտօնուած (autorisé), դիւանագիտական լեզուի մէջ կը նշանակէ «լիազօր պատուիրակ» (ministre plénipotentiaire)։ Թուրք բառագիրները «մուրախխաս» բառը կը սահմանեն այսպէս. «Պիր տէվլէթ դարաֆընտան մէճզունիյէթի թամմէ իլէ կէօնտէրիլէն սէֆիր վէ եա մէէմուրի մախսուս. մէսէլա՝ գօնկրէտէ Ավսթրիա միւրախխասը» Ֆրանսերէն այս բառերը կը նշանակեն նաեւ «սէֆիրի միւրախխաս» կամ «օրթա էլչի», միջնակարգ դեսպան փաստաբաններու համար ալ կրնայ ըսուիլ «վէքիլի միւրախխաս վէ միւֆէվազ». (լիազօր փոխանորդ)։ Թուրք բառագիրները սխալ կը համարեն հայ Առաջնորդ նշանակելու համար գործածել «Միւրախխաս», ու ինչպէս եւ «Մէրխասա», որ կ'ըսեն, «Հէճէթի միւրախխասա»ի համառօտեալ ու աղաւաղեալ ձեւն ըլլալով, պարտի արտասանուիլ «Միւրախխաս»։

98. Մուրիս, ժառանգ ձգող. — Ժառանգաթող (auteur). ժառանգ ձգող, կը նշանակէ սակայն ո'չ թէ «ժառանգութիւն» (Միրաս, héritage) այլ՝ «ժառանգորդ» (վարիս, héritier) ձգող, քանի որ կատարելապէս նոյնանիշ են «ժառանգ» ու «ժառանգորդ» բառերը։ Զար մչակներու առակին մէջ կ'ըսուի. «Սա է ժառանգն», c'est ici l'héritier» (Մատթ. ԻԱ. 38)։

99. Նահիյէ, կիսավիճակ. — Գիւղախումբ. (commune)։

100. Նէզարէթ, տեսչութիւն. — Նէզարէթ կը նշանակէ իսկապէս ո'չ թէ տեսչութիւն. այլ ըստ տեղւոյն 1. տեսարան (vue, spectacle), 2. հսկողութիւն (surveillance), 3. նախարարութիւն (ministère), 4. վերատեսչութիւն (direction générale)։ Սոյն վերջին երկու նշանակութիւնով գործածուած է գրքին մէջ. «Խարիճիյէ, տախիլիյէ, պահրիյէ, մաարիֆ, ատլիյէ, մալիյէ, էվգաֆի հիւմայուն, զապթիյէ, խազինէի խասսայի շահանէ, թիճարէթ վէ նաֆիա նէզարէթի» (նախարարութիւն, ministère). «Թէլէկրաֆ վէ բոսթա, մէքթէպի ղըպպիյէ ասքէրիյէ, եւլն. նէզարէթի» (Վերատեսչութիւն, Direction générale)։

101. Նէսէպ, ազգական. — Տոհմ, զարմ, սերունդ. «սէնսիլէի ճէտտատ, նէսլ նիժատ» (lignée). իսկ ազգական, «խըսըմ, գարիպ ագրիպա» (parent). «Փասըլ՝ էտէպտէ տիր, մալ ու նէսէպլէ տէյիլ տիր». «Պիլա վէլէտ ու նէսէպ» (Թ. 168), անորդի ու անզաւակ, անսերունդ։ (Sans laisser de ligné)։

(Շարունակելի)

(*) Միւսթմէնսօլանա եագըշաճագ սուրէթտէ։